СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск, — 5.01, 21.11, 16.10;
Віцебск — 4.45, 21.07, 16.22;
Магілёў — 4.50, 21.00, 16.10;
Гомель — 4.53, 20.52, 15.59;
Гродна — 5.16, 21.27, 16.11;
Брэст — 5.25, 21.18, 15.53.

МЕСЯЦ:
Поўня 16 мая.

ІМЯНІНЫ:
Іова, Міхея, Дзяніса;
Пятра, Мікалая.

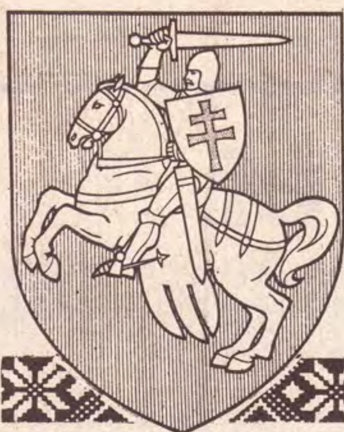

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

19 МАЯ 1992 г.
аўторак, № 97 (21875)

● цана 50 кап.

РОЗГАЛАС

ДЗЕ ПАДЗЕЦЦА АД «СЫТАГА» ЖЫЦЦЯ?

У панядзелак з раніцы ў Мінску пачаліся перабоі ў рабоце грамадскага транспарту: каля двух дзесяткаў тралейбусаў 2-га, 5-га, 18-га, 43-га і іншых маршрутаў доўгім хвастом выцягнуліся ад плошчы Незалежнасці амаль да вуліцы Маскоўскай. Пасажыры нерваваліся, не ведаючы, што здарылася. Нечакана ўсплыла і фраза: «Зноў забастоўка...» Але ў той дзень гэтага не здарылася — прычынай затрымкі руху тралейбусаў сталі проста тэхнічныя непаладкі.

Між тым, як аказалася, чуткі аб забастоўцы аказаліся небеспадстаўнымі. Па тых звестках, якія мы атрымалі, у аўторак у беларускай сталіцы мае адбыцца забастоўка вадзіцеляў гарадскога аўтатранспарту з эканамічнымі патрабаваннямі. А ва ўпраўленні «Мінскпасажыраўтатранс» усё ціха. Там заявілі, што ні пра якую акцыю нічога не ведаюць...

ДЗЕЦІ—ГЭТА САМАЕ ДАРАГОЕ, ШТО Ў НАС ЁСЦЬ

МІНСК. (Кар. БелаПАН Віктар ФЕДАРОВІЧ). З мая бацькам, дзеці якіх наведваюць райвыканкомаўскія дашкольныя ўстановы, прыйдзецца плаціць за сваіх дзетак замест 80 рублёў па 240. За апошні месяц гэта ўжо другое павышэнне цэн «на дзяцей».

РЭМБА ПА-АРШАНСКУ

ОРША. (Н. Пятроўская, кар. БелаПАН). Нядаўна на тэрыторыі адной з воінскіх часцей горада Оршы з'явілася група людзей у форме дэсантнікаў. Нейтралізаваўшы ахову, яны захапілі склады з НЗ, загрузілі прадуктамі харчавання некалькі машын і накіраваліся ў бок Расіі. Праз некаторы час частка машын была спынена нарадам міліцыі. Па справе вядзецца следства.

КУДЫ ЦЯПЕР ПАЙСЦІ САЛДАТУ?..

МІНСК. (**Кар. БелаПАН Алена АНКУДА**). Бадай, самая шматлікая армія жабракоў — былыя ваенныя. Сёння ў Беларусі больш за 30 тысяч сем'яў, «звольненых» у запас разам з кармільцамі. Хто дапаможа такой колькасці людзей?

Фонд сацыяльнай абароны ваеннаслужачых сумесна з фондам «Дзецям Чарнобыля» прапануюць тапельцам выратавальную «саломінку». У бліжэйшы час плануецца стварэнне навуковых цэнтраў пры долевым удзеле прамысловых прадпрыемстваў. У гэтых цэнтрах афіцэры змогуць атрымаць новую спецыяльнасць і гарантавана ўладкавацца на работу на прадпрыемстве-спонсары.

А бяздомным — дапамогуць пабудаваць жыллё. Разглядаюцца варыянты атрымання зямлі пад будаўніцтва, частковай аплаты выдаткаў дзяржавай, набыццё будматэрыялаў па нізкіх цэнах.

«Стоп—СНІД» зоймецца асветай

Як застрахавацца ад чумы XX стагоддзя — СНІДу? — Знайсці адказ на гэтае пытанне дапаможа новая грамадская дабрачынная арганізацыя «Стоп — СНІД», у якую ўвайшлі супрацоўнікі «Беларусьфільма», журналісты. Асноўная мэта, як сказана ў загалоўку—асветніцкая. Рэспубліканскі цэнтр па прафілактыцы СНІДу займаецца непасрэдна ўрачэбнай дзейнасцю, «Стоп — СНІД» жа — антыснідаўскімі відэаролікамі, лекторыямі і г. д.

На тэрыторыі Беларусі памёр другі хворы на СНІД. Колькасць ВІЧ-інфіцыраваных расце...

Калгасы пагражаюць забастоўкай

БАРАНАВІЧЫ. Стачкомы сёння растуць, як грыбы, — на прамысловых прадпрыемствах, у аўтамабільных парках, медыцынскіх установах, школах. Каб быць упоравень з часам, сваё важкае слова сказалі і працаўнікі сельскай гаспадаркі. У Баранавіцкім раёне для гэтага аб'ядналіся старшыні калгасаў і дырэктары саўгасаў. Ураду накіраваны ультыматум, у якім выказваецца незадаволенасць цэнавай палітыкай дзяржавы ў адносінах да вёскі. Калі ў бліжэйшы час не будзе зроблена ніякіх паслабленняў, стачком мае намер аб'явіць забастоўку — будуць спынены пастаўкі ў дзяржаўны фонд мяса, малака, іншай сельскагаспадарчай прадукцыі.

Адказу з плошчы Незалежнасці пакуль што не было.

ПАСЛЯ ТАШКЕНТА

ШТО ДУМАЮЦЬ АБ ВЫНІКАХ СУСТРЭЧЫ Ў СТАЛІЦЫ УЗБЕКІСТАНА КІРАЎНІКІ БЕЛАРУСІ

Хто толькі ні прадказваў напярэдадні ташкенцкай сустрэчы «ў вярхах» хуткага скanання СНД. Нават Міхаіл Гарбачоў, выступаючы ў канцы мінулага тыдня перад амерыканскімі кангрэсменамі, палічыў патрэбным назваць ідэю Садружнасці нежыццяздольнай і напрарочыў краінам СНД хуткае аб'яднанне на новай аснове.

Песімістычныя прагнозы, аднак, не спраўдзіліся. І хоць да поўнага ўзаемаразумення ў Ташкенце было далёка, Садружнасць выстаяла і нават, на думку некаторых удзельнікаў сустрэчы, умацавалася. Прынамсі, Станіслаў Шушкевіч і Вячаслаў Кебіч у час прэс-канферэнцыі, што адбылася на наступны дзень пасля іх вяртання ў Мінск, не хавалі свайго задавальнення і дакаралі журналістаў за заўчасныя памінкі па СНД.

Аптымізм нашых лідэраў можа здацца дзіўным, калі ўлічыць, што да значнай колькасці пагадненняў, падпісаных ва ўзбекскай сталіцы, Беларусь не далучылася. Не стаіць подпіс Шушкевіча і пад галоўным дакументам, які абмяркоўваўся ў Ташкенце — Дагаворам аб калектыўнай бяспецы. Аднак за знешняй парадаксальнасцю гэтага, на нашу думку, стаіць зусім апраўданая стройная логіка паводзін беларускай дэлегацыі.

Але аб усім па парадку. Якімі былі галоўныя тэмы ташкенцкай сустрэчы і якую пазіцыю ў абмеркаванні гэтых праблем заняла Беларусь?

НОВЫ ВАЕННЫ БЛОК

У выпадку магчымай агрэсіі Расія, Арменія, Казахстан, а таксама краіны Сярэдняй Азіі (за выключэннем Кыргызстана) абавязаліся стаць на абарону адна адной. Беларусь не далучылася да гэтага блоку. На думку Станіслава Шушкевіча, краіне, якая заявіла аб сваім імкненні быць бяз'ядзернай і нейтральнай, няма для чаго ўступаць у ваенныя саюзы, — гэта супярэчыла б Дэкларацыі аб суверэнітэце, якой нададзена сіла канстытуцыйнага закона. Зрэшты, Старшыня Вярхоўнага Савета не выключае, што парламент або Прэзідыум могуць вярнуцца да гэтага пытання і даць адпаведныя даручэнні. Па ўласнай ініцыятыве Станіслаў Шушкевіч гэту тэму паднімаць на сесіі не збіраецца. Яна будзе абмеркавана на пасяджэнні Прэзідыума 19 мая.

Зусім відавочна: патрэба ў ваенным блоку з Расіяй у еўрапейскіх краін СНД, — у адрозненне ад сярэднеазіяцкіх, -- мінімальная. Для Беларусі новыя абавязацельствы ў абаронным саюзе хутчэй за ўсё маглі б абярнуцца неапраўданымі выдаткамі на пагашэнне магчымых канфліктаў далёка за сваімі межамі. Узнікненне падобнай агрэсіі ў дачыненні да Беларусі, якая не прад'яўляе ніякіх тэрытарыяльных прэтэнзій да суседзяў і не мае такіх прэтэнзій ад іх, — больш чым малаверагоднае.

«БЛАКІТНЫЯ КАСКІ» МАШТАБУ СНД

Яшчэ адно пагадненне, пад якім няма подпісу лідэра нашай дзяржавы, — «Аб статусе груп ваенных назіральнікаў і калектыўных сіл па падтрыманню міру ў Садружнасці Незалежных Дзяржаў». Адказваючы на маё пытанне аб прычынах гэтага, Станіслаў Шушкевіч заўважыў:

— На Беларусі, якая загубіла нямала сваіх сыноў у Афганістане і ў іншых месцах, выконваючы так званы «інтэрнацыянальны абавязак», думаю, ніхто не падтрымаў бы нас, калі б паставілі свой подпіс пад гэтым дакументам. Акрамя таго, мы не хацелі б ствараць такія сілы не ў поўнай адпаведнасці з прынцыпамі ААН, якая мае свае «блакітныя каскі». У любым выпадку мы будзем дабівацца вырашэння любых канфліктаў палітычнымі метадамі. Нават калі справа дойдзе да фарміравання такіх сіл, мы — за выключна добраахвотны прынцып іх стварэння. На гэта павінны быць згодны і вайскоўцы, і дзяржава.

Пры абмеркаванні іншых вайсковых праблем пазіцыя Беларусі таксама была надзвычай стрыманай: наша дэлегацыя не ўдзельнічала ў падпісанні дагавораў аб фінансаванні пагранічных войск і аб'яднаных узброеных сіл, аб хімічнай зброі. Выклікана гэта, як аказалася, тым, што рэспубліка ўжо выдаткавала са свайго бюджэту сродкі на ўласныя абаронныя мэты (8 мільярдаў на армію і 1 мільярд — на пагранічнікаў). Што ж датычыць хімічнай зброі, то дзіўным было б, калі б Беларусь, не маючы яе на сваёй тэрыторыі, траціла грошы на яе знішчэнне недзе за сваімі межамі.

ПРА ТЫХ, ХТО ЛЮБІЎ ЖЫЦЬ У ДОЎГ

Важнейшым дакументам, падпісаным у Ташкенце, Вячаслаў Кебіч лічыць пагадненне аб узаемных разліках паміж прадпрыемствамі. Для тых, хто прывык жыць у доўг, настаюць няпростыя часы: лідэры ўрадаў дамовіліся, што ў далейшым дзяржаўныя прадпрыемствы будуць адгружаць прадукцыю толькі пасля папярэдняй аплаты. Гэта выклікана тым, што краіны СНД задаўжалі вялізныя сумы адна адной. Найбольшы даўжнік — Расія. Яе доўг Беларусі — 25 мільярдаў (супраць 7 мільярдаў, якія павінны ёй мы). Напэўна, менавіта гэтым было выклікана настойлівае нежаданне расійскай дэлегацыі падпісваць такі дакумент, — эканамічнае становішча ў Расіі і без таго складанае. І ўсё ж згода была дасягнута. Наш прэм'ер лічыць, што гэта дасць магчымасць эканоміцы рэспублікі нармальна закончыць год.

Прынятае рашэнне, безумоўна, далёка не рыначнае: зацяжка з плацяжамі будзе стрымліваць рух тавараў, матэрыяльных рэсурсаў. Але гэта, на думку кіраўнікоў дзяржавы, адзінае на сённяшні дзень выйсце.

АБ АГУЛЬНЫМ ТЭЛЕКАНАЛЕ

Лёс тэлекампаніі «Астанкіна» не такі бясхмарны, як здавалася да апошняга часу. Дакумент аб агульным тэлеканале не падпісаны з-за прынцыповай нязгоды з яго палажэннямі шэрагу дэлегацый, у тым ліку і нашай.

— Радыё «Свабода» вядзе перадачы на мовах амаль усіх народаў былога Савецкага Саюза, — заўважыў Станіслаў Шушкевіч. — А ў нас на якой мове вядзецца вяшчанне з Масквы для краін СНД? Дык якая структура нам патрэбна: тая, што будзе нас русіфіцыраваць ці інфармаваць? Таму, на маю думку, стварэнне агульнага канала на базе старых структур, старых прынцыпаў — немагчымае.

АБ КААРДЫНАЦЫЙНЫМ ЦЭНТРЫ СНД

Удзельнікі сустрэчы ў Ташкенце сышліся на тым, што Каардынацыйны цэнтр і яго кіраўнік І. Каратчэня папрацавалі надзвычай эфектыўна.

— Гэта менавіта тое месца, дзе І. Каратчэня можа і павінен працаваць — што б пра яго ні гаварылі і ні пісалі, — заўважыў В. Кебіч.

Мяркуецца, што ў далейшым роля Мінска як горада, дзе размешчаны каардынацыйныя органы СНД, будзе ўзрастаць. Менавіта тут збяруцца 26 чэрвеня лідэры ўрадаў. У далейшым, магчыма, сустрэчы на вышэйшым узроўні ў Мінску стануць рэгулярнымі.

Валянцін ЖДАНКО.

ГОЛАД—НЕ ЦЁТКА

ГОМЕЛЬ. (**У. Пернікаў**). Хочаш выжыць — бяры зямлю. Менавіта такі дэвіз сёння ў многіх гараджан вобласці, якія аб'ядналіся ў 450 садаводчых кааператываў і апрацоўваюць 3.871 гектар зямлі.

Сёлета працэс раздачы зямлі найбольш актыўна ішоў у Гомельскім раёне, дзе яе атрымалі далёка не ўсе жадаючыя з абласнога цэнтра. Таму аблвыканком прыняў пастанову аб выдзяленні агародаў для іх у Рэчыцкім, Добрушскім і Буда-Кашалёўскім раёнах. Людзі дадаткова асвойваюць тут яшчэ 2.085 гектараў. Работа на ўчастках кіпіць як у выхадныя дні, так і ў будзённыя. Відаць, гараджане ўспомнілі прымаўку: «Голад — не цётка».

Сродкі масавай інфармацыі працягваюць каменціраваць вынікі сустрэчы ў вярхах у Ташкенце.

Як адзначыў у інтэрв'ю карэспандэнту праграмы «Радыёфакт» Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. Шушкевіч, «саюз СНД, безумоўна, стаў больш трывалым». Далей ён сказаў: «Пагадненне па хімічных узбраеннях мы не падпісвалі, таму што ў нас гэтых узбраенняў няма. Мы не маем намеру іх ствараць. У далейшым мы будзем вырашаць пытанні аб сумеснай вонкавай граніцы СНД на падставе двухбаковых пагадненняў».

***

З 19 па 21 мая ў Мінску пройдзе нарада прадстаўнікоў Савета Еўропы (Камітэт па сувязях з краінамі, якія не з'яўляюцца членамі Савета Еўропы) і прадстаўнікоў краін — членаў СНД.

Праграмай прадугледжаны сустрэчы з кіраўнікамі Рэспублікі Беларусь, прадстаўнікамі парламенцкай апазіцыі, розных канфесій і нацыянальных меншасцей. У рамках нарады адбудуцца сустрэчы з дэлегацыямі парламентаў СНД.

***

У Нідэрланды для ўдзелу ў заснаванні фонду дапамогі дзецям Расіі і Беларусі, якія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС, прыбылі жонка прэзідэнта Расіі Н. Ельцына і жонка Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь І. Шушкевіч.

Н. Ельцына і І. Шушкевіч сустрэліся з прадстаўнікамі дзелавых колаў і сродкаў масавай інфармацыі Нідэрландаў, зрабілі экскурсію па Амстэрдаму, наведалі выставу малюнкаў дзяцей, якія пацярпелі ад аварыі на ЧАЭС.

***

Канферэнцыя, прысвечаная 70-годдзю ленінградскага вучонага Г. Шычко, прайшла ў Мінску. Ён вядомы тым, што стварыў... арыгінальны метад збаўлення ад алкагольнай залежнасці. Цвярэзнікі з Харкава, Екацярынбурга, Кобрына, Масквы, Санкт-Пецярбурга і іншых гарадоў абмеркавалі актуальныя праблемы свайго руху, заклікалі да барацьбы з расійскім урадам, які, на іх погляд, адмяніўшы дзяржаўную манаполію на продаж спіртнога, пачаў татальнае спойванне насельніцтва.

***

Як стала вядома «Радыёфакту» з кампетэнтных крыніц, на 19 мая назначана двухгадзінная папераджальная забастоўка вадзіцеляў мінскіх аўтобусаў. Асноўнае іх патрабаванне — павышэнне заработнай платы.

***

Культура і рынак — тэма навукова-практычнай канферэнцыі, якая 18—19 мая праходзіць у Беларускім інстытуце праблем культуры. Яе ўдзельнікі паспрабуюць сфармуляваць эканамічнае абгрунтаванне існавання і развіцця культуры, спыняцца на юрыдычна-прававых пытаннях камерцыйнага прадпрымальніцтва ў галіне культуры.

***

18 мая грамадскасць свету адзначыла Міжнародны дзень музеяў. Прыемна, што напярэдадні прынята рашэнне аб вяртанні бацьку гарадоў Беларусі — Полацку будынка былога іезуіцкага калегіума, дзе доўгія гады размяшчалася ваенная ўстанова.

Усяго да 2000 года ў горадзе плануецца адкрыць каля 20-ці музеяў.

***

Платныя роды сталі рэальнасцю ў 7-й мінскай гарадской бальніцы. Аказанне гэтых паслуг, а таксама пяцідзённае знаходжанне ў індывідуальнай палаце каштуе 8 з палавінай тысяч рублёў.

***

У Латвіі з мая выпушчаны ў абарачэнне латвійскі рубель (не блытаць з латам). Яго абменны курс да расійскага пакуль што 1:1.

***

Аддрукаваная за марамі крона пад завыванне сірэны дастаўлена з порта ў банк Эстоніі. І тут рубель дажывае апошнія тыдні.

***

Зноў прозвішчы кіраўнікоў з Іванаўскага раёна, як кажуць, не сыходзяць з языка яго жыхароў. Сталі вядомыя вынікі пракурорскай праверкі дзейнасці малога прадпрыемства «Інталс», якое толькі за два месяцы — у студзені—лютым г. г. паклала на свой асабовы рахунак каля паўтара мільёна рублёў ад пасрэдніцкага продажу прадукцыі тутэйшага саладзільнага завода ў краіны Прыбалтыкі. Доступ да соладу і яго выгадны перапродаж забяспечвалі дырэктар завода Зыбянок і старшыня райвыканкома Флар'яновіч, паколькі іх жонкі з'яўляюцца афіцыяльнымі заснавальнікамі «Інталса»...

Пачынаючы з сённяшняга нумара, інфармацыйныя выпускі «РАДЫЁФАКТА» будуць з'яўляцца ў «Звяздзе» рэгулярна.

Інтэрв'ю са стваральнікамі праграмы «РАДЫЁФАКТ» чытайце на трэцяй старонцы.

ДЗЕЛЯ ВЫРАТАВАННЯ ДЗЯЦЕЙ

Амаль 7 мільёнаў рублёў ахвяраванняў сабрана ў час тэлемарафона «ВЫРАТУЕМ ДЗЯЦЕЙ», які ў нядзелю правёў Беларускі дзіцячы фонд. Сярод яго спонсараў — многія міністэрствы Беларусі, шматлікія грамадскія арганізацыі, беларускія прадпрыемствы, творчыя саюзы, прадстаўнікі замежжа. Адразу пасля тэлемарафона, які выклікаў у свой адрас мноства званкоў, адбылося пасяджэнне бюро прэзідыума дзіцячага фонду. Тэрмінова створана камісія, якая будзе разглядаць звароты грамадзян, што паступілі ў час тэлемарафона. Ахвяраванні на рахунак № 707801 працягваюць паступаць.

НА ЗДЫМКАХ: вядучая дабрачыннага канцэрта майстроў мастацтваў Зінаіда БАНДАРЭНКА і мінскі святар айцец ГЕОРГІЙ; сярод юных гледачоў прэзідэнт Беларускага дзіцячага фонду Уладзімір ЛІПСКІ.

Яўген ПЯСЕЦКІ.

ЛЕНІНА ЗНОЎ «АДЛІЧВАЮЦЬ»—ЦЯПЕР З БДУ

Вучоны савет Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна прыняў рашэнне хадайнічаць у высокіх рэспубліканскіх інстанцыях аб зняцці імя правадыра сусветнага пралетарыяту з назвы буйнейшай навучальнай і навуковай установы Беларусі. Як ўспрынялі гэту навіну ва універсітэце?

Са ста апытаных 72 студэнты падтрымліваюць хадайніцтва вучонага савета, 11 — супраць, для 17-ці ўсё гэта не мае значэння.

БелаПАН.

Агонь, запалены ля Гроба Гасподня, сёння сустрэнуць у Беларусі

Стала добрай традыцыяй у цёплыя майскія дні адзначаць Свята славянскага пісьменства і славянскіх культур у Расіі, на Украіне і Беларусі. Прымеркаванае да 24 мая — Дня святых роўнаапостальскіх першанастаўнікаў славянскіх Кірылы і Мяфодзія, яно ўпершыню адбылося ў Мурманску (1986 год), затым святочную эстафету прымалі Волагда (1987 год), Ноўгарад (1988 год), Кіеў (1989 год), Мінск (1990 год), Смаленск (1991 год). Сёлета гэтая эстафета перададзена сталіцы Расіі Маскве, дзе з 24 па 28 мая адбудуцца асноўныя ўрачыстасці.

Ініцыятары Свята — Міжнародны фонд славянскага пісьменства і славянскіх культур разам з Рускай Праваслаўнай царквой, шэрагам грамадскіх арганізацый і замежным славянствам плануюць цікавыя мерапрыемствы як у гонар Кірылы і Мяфодзія, так і ў сувязі з 600-годдзем з дня смерці прападобнага Сергія Раданежскага.

Дамінантай кангрэса ў рамках Свята будзе абмеркаванне актуальных праблем кансалідацыі ўсіх славян, захавання і росквіту славянскай культурна-гістарычнай спадчыны. У кангрэсе прымуць удзел царкоўныя і свецкія, дзяржаўныя і грамадскія дзеячы, вучоныя, літаратары, мастакі, гаспадарнікі, бізнесмены — дэлегаты з розных рэгіёнаў Расіі, Украіны і Беларусі, іншых рэспублік СНД, з Польшчы, Чэха-Славакіі, Балгарыі, Югаславіі, Грэцыі, Фінляндыі, Германіі, Японіі, Аўстраліі, ЗША, Канады, Аргенціны, Венесуэлы, Парагвая і іншых краін.

Упершыню ў гісторыі праведзення Свята на ўсходнеславянскіх землях усе ўрачыстасці будуць праходзіць пад знакам «Нязгаснай лампады славянскіх народаў», якая запалена ў Вялікую Суботу 25 красавіка, напярэдадні праваслаўнага Вялікадня, ад агню каля Гроба Гасподня ў Іерусаліме і праносіцца сёння па краінах Еўропы ў напрамку да Масквы. Асноўная ідэя гэтай акцыі — уваскрасіць бласлаўлёным агнём у свядомасці народаў шлях святых роўнаапостальскіх Кірылы і Мяфодзія (шлях Евангелля) ва ўсходнеславянскі свет, а таксама падкрэсліць неацэннае значэнне прападобнага Сергія Раданежскага для ўсіх хрысціян свету. У адпаведнасці з такой ідэяй маршрут «Нязгаснай лампады» пралягае да Масквы праз Турцыю, Грэцыю, Балгарыю, Югаславію, Венгрыю, Чэха-Славакію, Польшчу, Украіну і Беларусь.

У Беларусі «Нязгасная лампада» будзе сустрэта хрэсным ходам народа і духавенства 19 мая на мяжы Гомельскай і Чарнігаўскай абласцей. А 20 мая шлях свяшчэннага агню праляжа праз Гомель у Мінск на плошчу Незалежнасці, дзе яго будуць вітаць Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі Філарэт, прадстаўнікі беларускага ўрада, жыхары і госці беларускай сталіцы. Хрэсны ход з «Нязгаснай лампадай» пройдзе ад плошчы Незалежнасці па праспекце Скарыны да Кафедральнага сабора, ля якога адбудзецца ўрачысты малебен. Наступным днём Беларусь правядзе бласлаўлёны агонь да мяжы са Смаленскай вобласцю, дзе яго сустрэне Расія.

Напярэдадні і ў час знаходжання «Нязгаснай лампады» на беларускай зямлі ў гарадах і вёсках рэспублікі пройдуць урачыстыя мерапрыемствы, скіраваныя на ўмацаванне дружбы ў сям'і славянскіх народаў: навуковыя канферэнцыі, мастацкія і кніжныя выстаўкі, спецыяльныя ўрокі і конкурс на лепшае сачыненне аб роднай мове ў школах, сустрэчы з пісьменнікамі, навукоўцамі, дзеячамі культуры, тэматычныя канцэрты прафесіянальных і самадзейных творчых калектываў, малебны і іншае...

Можа, гэта і залішне сухі пералік мерапрыемстваў, якія адбудуцца ў Беларусі ў кантэксце Свята славянскага пісьменства і славянскіх культур, але ў душы вялікая надзея на тое, што чытач глыбока і эмацыянальна ўспрыме сэнс надыходзячых падзей. Асабліва ж — сэнс «Нязгаснай лампады», якая ўпершыню ў гісторыі хрысціянства азорыць свяшчэнным агнём нашу шматпакутную зямлю.

«Нязгасная лампада» завітае да нас напярэдадні 1000-годдзя Праваслаўнай Царквы ў Беларусі; ёсць нешта вельмі сімвалічнае ў тым, што юбілейны год праваслаўя ў нашай Айчыне пройдзе пад знакам СВЯШЧЭННАГА АГНЮ.

Уладзімір ЛАМЕКА,
намеснік старшыні Беларускага фонду славянскага пісьменства і славянскіх культур.

НАТАТКІ ПАЛІТОЛАГА

БЕЛАРУСЬ У ГЕАПАЛІТЫЦЫ

Тое, што яшчэ не так даўно здавалася неверагодным, сёння ўжо рэальнасць. Беларусь — незалежная дзяржава, і яе суверэнітэт прызнаў амаль увесь свет. Замежжа зрэагавала на перамены ў статусе Беларусі нават хутчэй і больш рашуча, чым яе «памяркоўныя» грамадзяне. Зарыентаваўшыся, што Рэспубліка Беларусь — гэта надоўга, Захад пачаў выказваць нарастаючую зацікаўленасць у сувязях з ёю.

1. Ці варта «фінляндызавацца»?

Варта б было задумацца над прычынамі надыходзячых змен у знешнепалітычнай сітуацыі рэспублікі, а заадно высветліць, як яны сапраўды нас успрымаюць у бліжэйшым і больш далёкім замежжы, а таксама як мы ўпісваемся у фарміруемыя наново геапалітычныя структуры.

Менавіта размяшчэнне ў Еўропе, геаграфічнае становішча Беларусі прыцягнула ўвагу да яе з боку тых, хто кіруе гэтым светам. Бо, як ні глядзі, а атрымліваецца, што Беларусь размясцілася ў геаграфічным цэнтры Еўропы, якраз на самых кароткіх шляхах паміж Захадам і Усходам. Асабліва важкае і надалей будзе такім тое, што пасля распаду Варшаўскага блоку і Савецкага Саюза Беларусь апынулася сярод незалежных краін, [illegible]. Тут засяродзіліся [illegible] міжнародных складанасцей і супярэчнасцей. Дзяржавы, якія займаюць [illegible] ролю ў свеце і якія маюць амбіцыі і намеры [illegible] на сітуацыю ў гэтым рэгіёне, не маглі дазволіць сабе спазніцца з навядзеннем кантактаў з усходне-еўрапейскай Атлантыдай.

Бясспрэчна, паласа дыпламатычнага прызнання ў значнай ступені была выклікана энергічнымі захадамі дзяржаўнага кіраўніцтва, знешнепалітычных устаноў рэспублікі. Разважная, нават асцярожная палітыка ў справах спадчыны пасля СССР засцерагала Беларусь ад напружанасцей і канфліктаў з суседзямі з бліжэйшымі суседзямі. На Захадзе добра ўспрынялі заявы аб прыхільнасці да нейтралітэту, да статуса без'ядзернай тэрыторыі. Беларусь у вачах заходніх палітыкаў мае тыя заслугі, што, у адрозненне ад іншых былых рэспублік Саюза ССР, не дала ні аднаго повада [illegible], не выклікае галаўнога болю. Аб'ектыўная зацікаўленасць замежжа ў сувязях з Беларуссю і «добрыя паводзіны» беларускага кіраўніцтва (свой погляд на гэтыя «паводзіны» выкажам пазней) дазволілі рэспубліцы пазбегнуць міжнароднай ізаляцыі, якая пагражала восенню 1991 г., і ўладкавацца ў састаў еўрапейскіх дзяржаў.

Мы ўжо ведаем, што Захад у адносінах да Беларусі кіруецца двума крытэрыямі. Па-першае, уласнымі інтарэсамі, па-другое, [illegible] — беларусаў — [illegible] ў еўрапейскім таварыстве. Але свядомы [illegible] мінулага і нават сучаснай сітуацыі паказваюць, што ёсць яшчэ адзін бок справы: пазіцыя Расіі. У вялікай палітыцы, асабліва ў пераломныя часы, улічваюцца найперш інтарэсы вялікіх дзяржаў, і ў ахвяру ім нярэдка прыносяць адвечныя імкненні меншых народаў.

Нагадаем прыклады з гісторыі. Падчас распаду Расійскай імперыі і рэвалюцыйных завірух 1917—1920 гг. Антанта [illegible] «вялікую і непадзельную» Расію. [illegible] лінію Керзона [illegible] Расіі.

У канцы другой сусветнай вайны, калі зноў даводзілася перадзельваць свет, Рузвельт і Чэрчыль, дзеля згоды са Сталіным, аддалі пад кантроль Савецкага Саюза Усходнюю і Паўднёва-Усходнюю Еўропу.

Распад Савецкага Саюза быў прадыктаваны дэмакратычнымі працэсамі на ўсіх яго абшарах, але для нас рашаючым было імкненне кіраўніцтва Расіі пазбавіцца цяжару старых саюзных структур. [illegible] класіка марксізму, была [illegible] саюзных рэспублік. З цягам часу гэтыя падзеі, можа, будуць ацэнены [illegible] Беларусі.

А Расія, што вызвалілася з савецка-камуністычных путаў і згубіла пры гэтым амаль палавіну сваіх правінцый з нацыянальна-тэрытарыяльнай аўтаноміяй, засталася надалей звышдзяржавай са сваёй сферай геапалітычных інтарэсаў. Сфера гэта, відавочна, больш сціплая ў параўнанні з гегеманіяй палітыкай СССР. Зніклі вайсковая і палітычная экспансія на далёкіх кантынентах (хіба часова?), ліквідаваны Варшаўскі пакт, выводзяцца войскі з Цэнтральнай Еўропы. Але тэрыторыі былога СССР застаюцца пад пільнай увагай не толькі маскоўскіх палітыкаў і вайскоўцаў, а і шырокіх колаў грамадскасці Расіі. Гэтая ўвага і зацікаўленасць грунтуюцца на адвечнай настальгіі па «неадзельнай» і абумоўлены практычнымі і зразумелымі інтарэсамі: ваеннай стратэгіі, транспартных сувязей, прамысловай кааперацыі, лёсам мільёнаў людзей, так званых мігрантаў. З гэтым будзе вымушана лічыцца кожная расійская ўлада, дэмакратычная ці камуністычная. [illegible] на Чорным моры, [illegible]

[illegible], але палітолагічны аналіз сітуацыі вымушае сцвярджаць: на Захадзе пакуль што прызнаюць за Беларуссю столькі суверэнітэту і незалежнасці, колькі ёсць згода з боку былой метраполіі. Унікаць у гэтую выснову няма сэнсу, тым больш, што яна не можа быць падставай да песімізму ці русафобіі. Свядомасць і ўлік актуальных рэалій павінны дапамагчы выпрацаваць найбольш рэалістычную і выніковую знешнюю палітыку.

Разумны сэнс падказвае, што знешняя палітыка Беларусі пачынаецца на Усходзе. [illegible] прыгадаем выказванне аднаго мудрага еўрапейскага палітыка — Урхо Кеканена, колішняга прэзідэнта Фінляндыі. Звяртаючыся да сваіх суайчыннікаў, [illegible]: «Не шукайце сяброў далёка, а ворагаў блізка».

Варта таксама нагадаць, што фінска-савецкія адносіны на працягу пасляваенных дзесяцігоддзяў выклікалі шмат [illegible] спрэчак сярод палітыкаў і палітолагаў. [illegible]

[illegible] «фінляндызацыі» [illegible] саюза, умацавання ідэалагічным адзінствам праўячых марксісцка-ленінскіх партый. [illegible] Чэхаславакіі, Венгрыі, Балгарыі і іншых краін былой сацыялістычнай садружнасці. [illegible]

Прыклад Фінляндыі падаваўся прывабным некаторым суседзям СССР. На працягу [illegible] гадоў польская «Салідарнасць» і іншыя апазіцыйныя камуністычнаму ўраду ПНР згуртаванні дамагаліся «фінляндызацыі» Польшчы замест тагачаснага «брацкага польска-савецкага [illegible]

Беларусь у шмат разоў больш, чым Фінляндыя, зацікаўлена ў дабрасуседстве і ўсебаковым супрацоўніцтве з Расіяй. Таму натуральным было б шукаць шляхі да спалучэння геапалітычных інтарэсаў суседзяў з нашымі нацыянальнымі. Ініцыятыва тут павінна належаць Беларусі, [illegible] як мага хутчэй замацаваць за сабой статус незалежнага, суверэннага партнёра. Прыкметнымі вехамі на гэтых шляхах былі б двухбаковыя міжурадавыя пагадненні аб палітычных, эканамічных, ваенных [illegible]. Расія павінна ўбачыць у Беларусі надзейнага [illegible] партнёра [illegible].

Застаюцца амаль не кранутымі магчымасці нашай знешнепалітычнай прапаганды (так яна раней называлася) у адносінах да Расіі. Няма нават такога накірунку дзейнасці, не створаны ні дзяржаўныя, ні грамадскія ўстановы, якія гэтым займаліся б. [illegible] грамадскія ініцыятывы, кантакты на няўрадавым узроўні: наладжванне і пашырэнне сувязей паміж беларускімі і расійскімі грамадскімі, прафесіянальнымі, творчымі арганізацыямі, сумесныя навуковыя распрацоўкі праблем агульнай гісторыі і сучаснай геапалітыкі, супрацоўніцтва культурна-асветніцкіх устаноў і гэтак далей. Важна замацаваць у грамадскай свядомасці [illegible] і беларуска-рускія адносіны — гэта не толькі даўні сюжэт камуністычнай прапаганды, але і палітычная рэальнасць сённяшняга дня, з якой [illegible] палітычныя структуры і дзяржаўныя дзеячы кожнай ідэйнай арыентацыі.

Адным словам, павінна быць зроблена ўсё, што можа так ці інакш паспрыяць ператварэнню расійскай вялікадзяржаўнай [illegible] у адносінах да «малодшага брата». [illegible] маральна-палітычнага клімату, легальнага, дапушчальнага законам [illegible] нацыянальную бяспеку, а [illegible] і нацыянальную эканоміку.

Леанід ЛОЙКА.

Ваша пісьмо атрымалі

Амаль трыццаць тры гады адпрацавала Вольга Пятроўна Зарубава ў калгасе. Калі ж выйшла, як кажуць, на заслужаны адпачынак, то не толькі налічылі малую пенсію, але і затрымлівалі яе выдачу. Аб гэтым у «Звязду» паскардзілася яе сястра А. Лапо з в. Ліпск Круглянскага раёна.

Загадчык аддзела сацыяльнага забеспячэння Круглянскага райвыканкома Н. МАЦЮШЭЎСКІ адрэагаваў так:

— Пісьмо разгледжана з выездам на месца. Устаноўлена, што В. Зарубавай пры стажы работы 32 гады і 10 месяцаў з 1 студзеня сёлетняга года неабходна было выплачваць пенсію ў памеры 476 рублёў.

З 1 сакавіка яна склала 748 рублёў. Але ў сувязі з тым, што ў першую чаргу пенсіі пералічваліся інвалідам, удзельнікам вайны, сем'ям загінуўшых і іншым ільготным катэгорыям, былой калгасніцы з-за вялікага аб'ёму работы гэтага не зрабілі. Праўда, выплацілі ў першым квартале неабходную суму, а ў красавіку выдалі з улікам даплат.

Акрамя таго, шляхам апытання сведак жанчыне адноўлены стаж работы ў калгасе «Ільіч» з красавіка 1950 па май 1953 года.

Выходзіць, скарга і яе праверка былі недарэмнымі.

***

А Роза Васільеўна Сіліч, што жыве ў в. Кутузаўка Чэрвеньскага раёна, пыталася, ці мае яна права на льготную пенсію, бо ў сельскай гаспадарцы прапрацавала таксама ўжо шмат гадоў.

Адказ намесніка загадчыка аддзела сацыяльнага забеспячэння Мінскага абласнога Савета народных дэпутатаў Я. ПАПКО, на нашу думку, будзе дарэчы тым вясковым жанчынам, якіх цікавіць і хвалюе гэтае немалаважнае пытанне:

— У адпаведнасці з артыкулам 14 Закона аб пенсіённым забеспячэнні грамадзян ад 15.05.90 г. права на льготную пенсію маюць жанчыны, якія працуюць ў якасці даярак (аператараў машыннага даення), свінарак-аператараў у калгасах, іншых прадпрыемствах сельскай гаспадаркі, па дасягненні 50-гадовага ўзросту і пры стажы гэтай работы не менш 20 гадоў. Праўда, пры ўмове выканання ўстаноўленых норм абслугоўвання пагалоўя.

Што датычыць Р. Сіліч, то права на такую пенсію яна не мае: прапрацавала даяркай усяго 13 гадоў.

***

Звычайна чалавек удзячны людзям у белых халатах за тое, што яны ўратавалі яго ад смерці, вылечылі, дапамаглі вярнуць здароўе. Але калі замест падзякі шлюць у рэдакцыю скаргу на медыцынскіх работнікаў, значыць, яны абышліся са сваім пацыентам не так, як належыць. Менавіта такім было пісьмо і мінчанкі Ж. Бахар.

Начальнік упраўлення аховы здароўя Мінскага гарвыканкома В. БЕЛЯКОЎ паведаміў у рэдакцыю, што факты, выкладзеныя ў скарзе, правераны камісіяй.

За недастатковую ацэнку аб'ектыўных даных стану хворай Міцкевіч Соф'і Іосіфаўны, клініка-лабараторных паказчыкаў, слабы нагляд за ёй лечачаму ўрачу С. Шораху і загадчыку аддзялення партальнай гіпертаніі 9-й клінічнай бальніцы В. Бальшову аб'яўлены вымовы.

Звернута ўвага хірургаў на неабходнасць выкарыстання поўнага комплексу абследавання ў момант шпіталізацыі. З хірургамі бальніцы і супрацоўнікамі 2-й кафедры хірургічных хвароб у першай дэкадзе мая праведзены семінар.

Аддзел пісьмаў «Звязды».
(Тэл. 32-04-52).

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

АБ ДЫПЛАМАТЫЧНЫХ РАНГАХ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Устанавіць у дыпламатычнай службе Рэспублікі Беларусь наступныя дыпламатычныя рангі:

атташэ,
трэці сакратар,
другі сакратар другога класа,
другі сакратар першага класа,
першы сакратар другога класа,
першы сакратар першага класа,
саветнік другога класа,
саветнік першага класа,
Надзвычайны і Паўнамоцны Пасланнік другога класа,
Надзвычайны і Паўнамоцны Пасланнік першага класа,
Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол.

2. Устанавіць, што дыпламатычныя рангі Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла і Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасланніка першага і другога класаў прысвойваюцца Прэзідыумам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь і з'яўляюцца пажыццёвымі.

Іншыя дыпламатычныя рангі прысвойваюцца міністрам замежных спраў.

Пазбаўленне дыпламата дыпламатычнага рангу або паніжэнне яго ў рангу адбываецца ў такім жа парадку, як і прысваенне дыпламатычнага рангу.

3. Пацвердзіць раней прысвоеныя дыпламатычныя рангі супрацоўнікам дыпламатычнай службы Рэспублікі Беларусь.

4. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь распрацаваць і зацвердзіць да 1 ліпеня 1992 г. Палажэнне аб дыпламатычнай службе Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

24 красавіка 1992 г. г. Мінск.

ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ

Плугам па закону.

Гэты агратэхнічны прыём карыстаецца папулярнасцю на Слонімшчыне

Сцяпан Акулевіч з'яўляецца стваральнікам унутрыгаспадарчай арэнды ў калгасе імя Дзяржынскага Слонімскага раёна. Тры гады назад, пакінуўшы пасаду галоўнага інжынера гаспадаркі, ён вырашыў паспрабаваць сябе ў новай справе. Акулевіч не толькі згуртаваў вакол сябе аднадумцаў, але праз пэўны час па іх следу пайшлі ў арандатары яшчэ дваццаць механізатараў і спецыялістаў, якія разам узяліся апрацоўваць каля дзвюх тысяч гектараў калгаснай ворнай зямлі.

І вось Сцяпан Акулевіч развітваецца са сваім звяном, выходзіць з калгаса і піша заяву на атрыманне зямлі для вядзення фермерскай гаспадаркі. Аднак, нягледзячы на існуючы закон «Аб сялянскай (фермерскай) гаспадарцы», зямлі ён не атрымаў. А на апошняй сесіі раённага Савета, якая нядаўна адбылася, з дапамогай аргументаў і лічбаў было засведчана, што аддача на калгасных землях значна вышэйшая, чым на плошчах арандатараў. Карацей кажучы, трэба было разумець, што арэнда ў гаспадарцы не апраўдала сябе, хаця яшчэ некалькі гадоў назад з той жа трыбуны адзначалася зусім іншае. Мала таго, дэпутаты даведаліся і аб забастоўцы калгаснікаў, якія такім чынам выказаліся супраць надзялення зямлёй Акулевіча і былога намесніка старшыні калгаса імя Дзяржынскага Юрыя Сніткова.

Я Ў ФЕРМЕРЫ ПАЙШОЎ БЫ...

Не, арэнда ў калгасе імя Дзяржынскага яшчэ не распалася. Усе тры калектывы пачалі сяўбу яравых збожжавых, адначасова рыхтуюць тэхніку да іншых сельскагаспадарчых работ, якія ўжо не за гарамі. Між іншым, у калгаснай канторы паведамілі, што, магчыма, арэнда тут існуе апошні год. Дагаворы арандатары з адміністрацыяй гаспадаркі яшчэ не заключылі. А прычына — цэны, падаткі. Якія яны будуць праз тыдзень, месяц, напэўна, і самому Кабінету Міністраў рэспублікі невядома. А працаваць усляпую — дык ужо лепш зноў па нарадах.

С. АКУЛЕВІЧ: Па сутнасці, унутрыгаспадарчая арэнда пры рынкавых адносінах сябе зжыла. Мы яшчэ летась спрабавалі заключыць дагавор з калгасам на падставе самастойнасці. Дакладней, мы хацелі не толькі самастойна арганізоўваць працу, але і распараджацца сваёй прадукцыяй, тэхнікай, мець свой рахунак у банку.

Арэнда ўсё ж дала свае станоўчыя вынікі. Прадукцыйнасць працы ў арандатараў у тры разы вышэйшая, чым у калгасных механізатараў. Значна скараціліся страты. Акрамя таго, на практыцы арандатары пераканалі агранамічную службу гаспадаркі, што на мясцовых землях можна вырошчваць грэчку. Летась з 15 гектараў яны атрымалі 27 тон крупянога зерня, сабралі добры ўраджай зялёнай масы для нарыхтоўкі травяністых кармоў.

С. А.: Лічу, неабходна, каб зямля і сродкі вытворчасці былі ўласнасцю таго, хто працуе на зямлі. Каб чалавек асабіста распараджаўся вынікамі сваёй працы, самастойна вырашаў свае вытворчыя пытанні. Вось чаму я захацеў стаць фермерам.

На жаль, зямлю з калгаснага абароту нам даць адмовіліся, хаця, здаецца, на адным з выканкомаў райсавета вырашылі выдаць нам траім, хто звярнуўся ў Савет з заявай, па 10 гектараў. Мы ўжо на большае не прэтэндавалі.

***

Як потым высветлілася, адмовілі па трох прычынах: супраць выказаўся сход калгаса, адмоўна адрэагавала сесія раённага Савета і апошняе — выдзяленне зямлі пад фермерскія гаспадаркі аслабіць эканоміку калгаса.

ДВА ПУНКТЫ ПОГЛЯДУ НА АДНУ І ТУЮ Ж ПРАБЛЕМУ

Ч. ШМІГІРА, старшыні калгаса імя Дзяржынскага: Калгаснікі супраць таго, каб выдзяляць зямлю для вядзення фермерскай гаспадаркі. Пазіцыя людзей такая таму, што яны задаюцца пытаннем: навошта аддаваць зямлю фермерам, калі яна не горш выкарыстоўваецца самім калгасам? Гэта першае. Па-другое, усе даброты, як вынік працы, размяркоўваюцца аднолькава паміж усімі. А фермер будзе карыстацца зямлёй адзін. Больш таго, ці дасць фермер з тых 50 гектараў столькі, колькі калгас? А калі з севазвароту калгас пазбавіцца 150 гектараў ворнай зямлі, то гаспадарка будзе вымушана скараціць адну са свінаферм. Ці ёсць тут логіка?

Ю. СНІТКОВА, былога намесніка старшыні калгаса імя Дзяржынскага: Я не прыхільнік таго, каб разбураць калгасы і саўгасы. Я за тое, каб стварыць на вёсцы здаровую канкурэнцыю розных форм гаспадарання на зямлі. Праўда, жадаючых стаць фермерамі асабліва не песцяць сваёй увагай.

На маю думку, фермер павінен стварыць узор сельскагаспадарчай вытворчасці. Яго заслуга не ў тым, як ён з віламі ўпраўляецца, а ў тым, як арганізуе вытворчасць таварнай прадукцыі.

Ч. Ш.: Цяпер фермер на зямлі, што кааператар у прамысловасці. І, як бачым, больш тавараў у магазінах не з'явілася, а вось мільянераў развялося шмат. Фермерам стаць нядоўга, калі мець трактар. А астатнія — што? Застануцца жабракамі? Калгас цяпер робіць вялікія адлічэнні ў пенсіённы фонд. А ці будзе клапаціцца аб пенсіянерах той жа фермер?

Ю. С.: Мы яшчэ і рубля не атрымалі, а нас ужо мільёнамі папракаюць. Каб была аддача ад зямлі, спачатку трэба ў яе шмат укласці.

А тое, што сцвярджаюць, быццам з развіццём фермерства на вёсцы пенсіянеры застануцца пакінутымі, гэта не што іншае, як гульня на пачуццях людзей, іх няўпэўненасці ў заўтрашнім дні. Фермер, калі стане на ногі, будзе выплачваць тыя ж падаткі, што і калгас, і ў пенсіённы фонд таксама. 50 гектараў — гэта толькі 60-я частка ворнай зямлі гаспадаркі. Мяркую, што 60-ю частку пенсіянераў фермер зможа забяспечыць.

Нас яшчэ папракаюць і тым, што фермер нібыта будзе эксплуатаваць беззямельных сялян. А цяпер што — дзяржава ў асобе калгаса не эксплуатуе працу людзей? А калі хто і заключыць з фермерам дагавор на работу, дык гэта будуць узаемавыгадныя ўмовы. І яшчэ невядома, у каго чалавек будзе больш атрымліваць грошай — у фермера ці ў калгасе.

НАВОШТА НАМ МІЛЬЯНЕРЫ, АБО СІНДРОМ САЦЫЯЛЬНАЙ СПРАВЯДЛІВАСЦІ

Тое, што Закон «Аб сялянскай (фермерскай) гаспадарцы» буксуе ўсімі чатырма коламі, відавочна. І, як зазначыў вядомы эканаміст-аграрнік Ю. Чарнічэнка: «У цяперашняй рэформы самы небяспечны, атрыманы ў спадчыну, прывід цяжкага сацыялістычнага мінулага: сіндром сацыяльнай справядлівасці». Як бы там ні было, але ўсе павінны атрымаць пароўну, і зямлі таксама. Таму на апошнім калгасным сходзе прысутным было прапанавана рэарганізаваць гаспадарку ў сумеснае сельскагаспадарчае прадпрыемства. Кожны член калгаса становіцца пайшчыкам на асноўныя сродкі, у тым ліку і на зямлю. Такім чынам, на аднаго чалавека будзе прыпадаць па 5,8 гектара. Значыць, фермеру давядзецца выкупляць зямлю, на што ў яго не хопіць ні грошай, ні жыцця.

Стварэнне асацыяцый з кааператыўным долевым удзелам распачалося ў іншых гаспадарках раёна, ды і ўвогуле ў рэспубліцы. Гэта своеасаблівая шахматная ракіроўка, пры якой калгасы мяняюць сваю назву і юрыдычна замацоўваюцца для далейшага існавання.

Вядома, разбураць калгасы не толькі немэтазгодна, але і абсурдна. Ды, думаю, ніхто і не ставіць цяпер такой мэты. Бо гэта было б поўным разбурэннем той сельскагаспадарчай вытворчасці, якую мы маем. Аднак нельга не адзначыць, што парастак фермерства прабівае сабе шлях да сонца, нібы кволая раслінка праз тоўшчу асфальту. Вышукваюцца розныя метады, каб задушыць фермерства на корані. У тым ліку пры дапамозе агульных сходаў, штучных забастовак. І зрабіць гэта няцяжка. У руках таго ж старшыні калгаса знаходзяцца будматэрыялы, кантора распараджаецца размеркаваннем дэфіцытных тавараў. Таму можна па-рознаму маніпуляваць гэтым перад людзьмі, асабліва перад самай безабароннай катэгорыяй — пенсіянерамі. Можна і абвінаваціць фермера ў ірвацтве. Толькі каму-каму, а сялянам добра вядома, што той мільён не так проста атрымаць, асабліва на зямлі. Тут трэба папрацаваць. Гэта не перапродаж тавараў і не гандаль піражкамі. Ды і не кожны згодзіцца ўзяць зямлю ва ўласнае карыстанне, хоць яна і абяцае мільённыя даходы.

Напэўна, прычына адмовы надзяліць зямлёй фермераў не ў тым, што выключэнне 50 гектараў ворнай зямлі з калгаснага севазвароту згубна адаб'ецца на эканамічных справах гаспадаркі. Хутчэй за ўсё ў іншым. Як у калгасе, так і ў раёне ўбачылі, што за справу бяруцца не дылетанты, а адукаваныя людзі, аграрнікі, якія маюць вялікі практычны вопыт. А гэта ў будучым моцны канкурэнт, бязрадасная перспектыва пошуку рабочага месца для работнікаў адміністрацыйнага апарату і станоўчы прыклад для іншых.

А можа, сапраўды, навошта нам мільянеры? Жылі ж да гэтага без іх.

Віктар ВАЛАДАШЧУК.

Шмат гадоў жывуць у добрай згодзе Леаніда Адольфаўна і Іван Мікалаевіч ШУГАЛЕІ. Яны змалку да старасці працавалі добрасумленна і шчыра, зараз абодва на пенсіі.

Вырасцілі і знайшлі сваю ўласную жыццёвую сцяжыну дзве дачкі. Час ад часу ўжо са сваімі дзецьмі яны наведваюцца ў бацькоўскую хату ў вёску Зерчаніцы Ушацкага раёна.

Іван Мікалаевіч — добры ўмелец. Ён робіць адмысловыя кошыкі і іншыя рэчы.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Беларускі прадпрымальнік: сацыялагічны партрэт

Расчараванне і надзея, разгубленасць і ўпэўненасць — якіх толькі пачуццяў не давялося адчуць апошнім часам нашым прадпрымальнікам у сувязі са становішчам, што склалася у нашай рэспубліцы. Быць бізнесменам у нас час няпроста, і гэта — не галаслоўнае сцвярджэнне.

Я сустрэлася з вядучым супрацоўнікам сацыялагічнага навукова-даследчага цэнтра БДУ Лідзіяй Рыгораўнай Новікавай. Нядаўна цэнтр правёў даследаванні на тэму прадпрымальніцтва. Хто такі прадпрымальнік? Якія ў яго мэты? Як ён ставіцца да палітыкі? Што для яго галоўнае ў жыцці? Навукоўцы паспрабавалі стварыць своеасаблівы сацыялагічны партрэт беларускага бізнесмена. Я спынюся на самых цікавых, на мой погляд, выніках даследавання.

Было апытана каля 300 прадпрымальнікаў Мінска розных узростаў. Як вылучыць дзелавога чалавека з агульнага натоўпу? Найперш арыентуйцеся на маладых мужчын. Яны складаюць большую палавіну дзелавых людзей рэспублікі.

Беларускія бізнесмены — людзі адукаваныя: 70 працэнтаў з іх маюць вышэйшую адукацыю, а 7 працэнтаў — нават вучоныя ступені.

У «даперастроечны» перыяд многія з сённяшніх прадпрымальнікаў былі звычайнымі спекулянтамі. Вопыт такой дзейнасці маюць каля 20 працэнтаў апытаных. Трошкі больш за 20 працэнтаў—былыя члены камуністычнай партыі. У асноўным жа гэта разнастайныя слаі тэхнічнай інтэлігенцыі, былыя кіраўнікі розных узроўняў.

Ці маральна ўсё тое, што эканамічна эфектыўна? «За» і «супраць» у адказе на гэтае пытанне — у раўнавазе. Але цікава, што сярод «больш духоўных» (калі магчыма такое азначэнне) большасць — навічкі ў бізнесе. Наогул, навічкі — своеасаблівыя людзі ў нашым прадпрымальніцкім [illegible]. Яны прыйшлі ў бізнес амаль безабаронныя, з невялікім першапачатковым капіталам. Таму, калі ў іх з'яўляюцца вольныя грошы, яны не імкнуцца іх укласці ў справу, каб атрымаць дадатковы даход, а трацяць на задавальненне сваіх жаданняў. Галоўнае для іх, акрамя незалежнасці, — знайсці блізкіх па духу людзей. Іх амаль не цікавіць стварэнне высокай дзелавой рэпутацыі, што для вопытных бізнесменаў немалаважна.

Вядома, што ўсе цяжкасці прадпрымальніцкай дзейнасці звязаны з непаслядоўнай эканамічнай палітыкай. І калі ў ў хуткім часе эканамічная палітыка ўрада ў адносінах да прадпрымальнікаў не зменіцца да лепшага, то вопытныя прадпрымальнікі хутчэй за ўсё вернуцца ў «чорны» бізнес, а навічкі ў асноўным будуць імкнуцца за гэты адносна спрыяльны час зарабіць столькі грошай, каб чым найдаўжэй жыць бязбедна, а потым хай хоць трава не расце.

Магчыма, менавіта таму каля сарака працэнтаў нашых бізнесменаў займаюцца гандлёва-пасрэдніцкай дзейнасцю.

[illegible] вязкова, каб рабіць на іх уплыў.

А яшчэ рэдка (толькі [illegible]ка), ам[illegible] спадзяе[illegible] зрабіць [illegible] ажыцц[illegible] мэты — набыць незалежнасць ад грамадства.

Навошта нам гэты сацыялагічны партрэт? Каб ведаць, хто мы, які новы клас узнік у грамадстве. А яшчэ гэты партрэт можна паказаць заходнім інвестарам, якія пакуль не спяшаюцца супрацоўнічаць, бо не ведаюць нас, не адчуваюць гарантый і стабільнасці.

Таццяна КАЗАК,
студэнтка факультэта журналістыкі БДУ.

ВОЗГАЛАС

ШТУЧНЫ ІНТЭЛЕКТ: ЦУД ЦІ РЭАЛЬНАСЦЬ

Над праблемай стварэння штучнага інтэлекту вучоныя ўсяго свету б'юцца ўжо дзесяткі гадоў. І вось — сенсацыя. Новыя рашэнні супрацоўнікаў навукова-даследчай лабараторыі выканаўчых машын паставілі горад Мінск у адзін рад з самымі вядомымі навуковымі цэнтрамі свету. Парыж, Мілан, Нью-Ёрк, Чыкага, Стакгольм, Хельсінкі, Гановер, Калгары — вось няпоўны пералік гарадоў, дзе паспяхова дэманстравалася дзейнасць мінскіх даследчыкаў — выканаўчых машына. І ўсюды яна выклікала сапраўдны фурор.

І вось 19—21 мая ў Мінску адбудзецца выстава, прысвечаная новым сістэмам, заснаваным на штучным інтэлекце — навейшых камп'ютэрных інструментах пастаноўкі і вырашэння задач практычна ў любой галіне тэхнікі. У рамках выставы адбудуцца лекцыі вядучых спецыялістаў тэорыі распазнавання выканаўчых задач, кансультацыі распрацоўшчыкаў інтэлектуальных сістэм і дэманстрацыя іх работы.

Дырэктар навукова-даследчай лабараторыі выканаўчых машын Віктар Лаўрусенка лічыць, што праведзеныя вучонымі лабараторыі даследаванні адыгрываюць важную ролю ў фарміраванні рынку і стабілізацыі эканомікі Рэспублікі Беларусь.

Мільянеры ў Слуцку?

Аўкцыёны па продажу жылля — з'ява ў наш час нярэдкая, хоць яшчэ год назад ледзь ці не абурэнне выклікала ў сумленных грамадзян паведамленне з «белакаменнай» аб набыцці нейкай асаблівай кватэры за 1 мільён рублёў. А вось сёння нешта падобнае адбываецца і ў нас.

Усяго два ўваходныя білеты былі куплены на аўкцыён па продажу кватэр у Слуцку. Між тым вынік яго арганізатары лічаць удалым: трохпакаёвая кватэра нейкім грамадзянінам (ён жыхар горада, але пажадаў не называць сябе) куплена за 700 тысяч рублёў.

Вось і кажы тады, што мы мала зарабляем!

ЦЭНТР ГОМЕЛЯ БЫЎ БЛАКІРАВАНЫ...

ГОМЕЛЬ (У. Пернікаў). Учора на некалькі гадзін быў прыпынены рух аўтатранспарту ў самым цэнтры горада. Тут, на скрыжаванні двух вуліц, сабраўся вялікі натоўп людзей, сярод якіх былі рабочыя многіх прадпрыемстваў абласнога цэнтра, чыгуначнікі, пенсіянеры і нават работнікі міліцыі.

Яны перагарадзілі вуліцы грузавымі машынамі і патрабавалі ад гарадскіх і абласных улад выплаты заработнай платы і пенсій, якіх не атрымлівалі два месяцы. На мітынгу выступілі старшыня гарвыканкама С. Гальдадзе, намеснік старшыні аблвыканкама С. Пракапенка і першы намеснік старшыні Нацыянальнага банка Беларусі А. Кузьміч. Яны паабяцалі, што ў бліжэйшы час гэтае пытанне будзе вырашана.

На гэтым стыхійны мітынг закончыўся.

НЕ ВЕДАЕМ ЯК БЕЛЬМАНДО, А СТАЛІЧНАЯ МІЛІЦЫЯ СТАВІЦЬ «ДВОЙКУ»...

Пагадзіцеся, у сярэднестатыстычнага суайчынніка назва «Прыватнае дэтэктыўнае агенцтва» асацыіруецца перш за ўсё з трубкай Шэрлака Холмса, чароўнай усмешкай Жан-Поля Бельмандо або з захапляльнымі эпізодамі чарговага заходняга баевіка з удзелам якога-небудзь сімпатычнага «пінкертона». З нейкага часу дзякуючы сродкам масавай інфармацыі ў памяці адкладаліся больш «свежыя» назвы: «Алекс», «Мэта» і г. д.

Не бяруся меркаваць аб такіх фірмах на Захадзе, а што датычыць «Мэты», то адзначу: слабавата, браткі! І некаторыя паведамленні аператыўных зводак гарадскога УУС—таму пацвярджэнне. Напрыклад, 11 мая ў Заводскі РАУС звярнулася дырэкцыя фірмы «Белметал» з заявай аб прапажы паўтары тоны нікелю. А ахоўвала, між іншым, «Мэта».

Калі нехта лічыць, што журналісты часам пішуць лухту толькі таму, што інакш не ўмеюць, ён шмат у чым памыляецца. Журналісты (сапраўдныя) робяць тое, на што ў гэты момант ёсць попыт. Мяняецца кан'юнктура—мяняецца і журналістыка. Гэта нармальна.

У нядаўнія часы ідэалагічнай зацікнутасці на тэлебачанні і радыё (не толькі ў Беларусі) больш-менш жывы выгляд мелі толькі праграмы маладзёжных рэдакцый. У самім слове «Маладзёжка» было нейкае адценне несур'ёзнасці, таму там дазвалялася крыху больш. Сёння на першы план, адсунуўшы ўбок маладзёжныя тэле- і радыёпраграмы, выйшлі інфармацыйныя праграмы. Лепшым прыкладам тут можа служыць праграма «Радыёфакт» галоўнай рэдакцыі інфармацыі Беларускай тэлерадыёкампаніі. Тыя самыя журналісты, што працавалі на інфармацыйных выпусках і дзесяць, і пятнаццаць гадоў назад, раптам пачалі рабіць перадачу сапраўды інфармацыйную і сапраўды цікавую. І адзіна толькі таму, што сёння патрэбна менавіта гэта.

Але якім чынам?

Паспрабуем гэта высветліць. У гутарцы прымаюць удзел галоўны рэдактар рэдакцыі інфармацыі Леанід Аноп і вядучыя «Радыёфакта» Алена Швайко і Аляксандр Цітавец (трэці вядучы Аляксандр Шаўко, на жаль, заняты — рыхтуе наступны выпуск).

«Радыёфакт»— сённяшнія навіны сённяшняга радыё

— Некалі, памятаю, калі патрэбна была навіна, карэспандэнт сядаў да тэлефона, набіраў нумар любога завода і прасіў: дайце, калі ласка, лічбы выканання планавых паказчыкаў. І ў тонах, і ў працэнтах. І некалькі прозвішчаў перадавікоў. Дзякуй.

Атрымаўшы ўсе лічбы і прозвішчы, карэспандэнт браў аркуш паперы, і за дзве хвіліны нараджалася «сенсацыя»: стаўшы на ўдарную вахту ў гонар.., калектыў завода выканаў планавае заданне на... працэнтаў, што складае... і г. д. І гэта было менавіта тое, што трэба, ішло за першы гатунак.

Што ў «Радыёфакце» разумеюць пад словам «навіна» сёння?

Леанід АНОП: Вы, напэўна, заўважылі, што больш як за год існавання «Радыёфакта» там не было ніводнай класічнай працоўнай інфармацыі. Мы ад гэтага адышлі адразу. Каму цікавая такая інфармацыя? Магчыма — прадпрыемству, галіне, міністэрству. Магчыма — асабіста міністру. Усё. А грамадскасці, шырокаму колу слухачоў абсалютна нецікава, на колькі працэнтаў выканаў план той ці іншы завод. Таму мы вызначылі для сябе такі накірунак: найперш інфармаваць пра сацыяльныя аспекты нашага жыцця, сацыяльна-эканамічныя і палітычныя працэсы ў сённяшняй Беларусі. І абранай лініі стараемся прытрымлівацца — у нас ідзе толькі тое, аб чым зараз гавораць людзі, тое, што хвалюе, што баліць. Адным словам, «Радыёфакт» — гэта спроба па-новаму працаваць у эфіры. Наколькі гэта нам удалося, меркаваць слухачам, але я лічу, што за адзін год мы набылі нармальную вышыню, і сёння гэта не з горшых радыёпраграм, а магчыма, і адзіная нармальная інфармацыйная праграма, якая дае свежую інфармацыю з жыцця рэспублікі і краін СНД.

— Вы дакладна ўяўляеце сваю аўдыторыю, яе сацыяльны партрэт?

Леанід АНОП: Дакладна наўрад ці, ды гэта і немагчыма. Але, мяркуючы па пісьмах, званках, канферэнцыях слухачоў, якія мы наладжваем разы 2—3 у квартал, нас слухаюць усе, апрача, хіба, дашкольнікаў і малодшых школьнікаў. Шмат пенсіянераў, якіх найбольш хвалююць сацыяльныя пытанні — пенсіі, кампенсацыі, цэны...

Мы выходзім у эфір у лепшы, «залаты» час — з 7 да 8 раніцы. Людзі яшчэ амаль усе дома, большай аўдыторыі ў радыё не бывае, бо ўвечары ініцыятыву перахоплівае тэлебачанне. Свой эфірны час мы адваявалі ў іншых рэдакцый у жорсткай барацьбе.

Прыцягвае ўвагу слухачоў тое, што працуюць журналісты «Радыёфакта» ў прамым эфіры. Можна з упэўненасцю сказаць, што будучыня за прамым эфірам, калі журналіст проста зойдзе ў студыю і пачне працаваць. Таму пакуль што ў «Радыёфакта», на жаль, не багата канкурэнтаў. Хіба што калектыў маладзёжнай рэдакцыі...

—А мне здаецца, што канкурэнцыя ёсць, і моцная—з боку замежных радыёстанцый, якія больш не глушаць. Ведаю людзей, у якіх прыёмнікі пастаянна настроены на хвалю «Свабоды».

Леанід АНОП: Гэта па інерцыі, з часоў усялякіх забарон, калі «Свабода» давала факты, якія ў нас проста не маглі з'явіцца. А зараз усе абмежаванні зняты — ці то забастоўка, ці то галадоўка на плошчы, ці яшчэ што. Мы ў сваіх выпусках карыстаемся інфармацыяй замежных станцый, але ўсё часцей ад яе адмаўляемся, бо маем уласную яшчэ цікавейшую...

— Вы лічыце, што знайшлі аптымальную форму падачы інфармацыі?

Алена ШВАЙКО: Перш за ўсё мы зламалі стэрэатыпы. Як будаваліся выпускі раней? Працоўная інфармацыя, культура, спорт, надвор'е. Менавіта ў такой паслядоўнасці з году ў год. А мы можам пачаць з надвор'я, з нейкага жарту. Потым — і гэта важна — мы адмовіліся ад журналісцкіх каментарыяў. Вядучы дае толькі факты, а калі трэба нешта пракаменціраваць — запрашаем спецыяліста, які пасля эфіру адказвае на тэлефонныя званкі па кантактным тэлефоне. Зваротная сувязь працуе выдатна — не паспее наш госць са студыі выйсці, а тэлефоны ўжо звоняць.

Апрача таго, мы імкнёмся людзям у нечым дапамагчы, і часам гэта атрымліваецца.

Напрыклад, звярнуўся да нас Мікалай Аляксандравіч Грыгаровіч, навуковы супрацоўнік НДІ анкалогіі і радыяцыйнай медыцыны, што ў Бараўлянах. Ён у Ізраілі распрацаваў спецыяльнае крэсла з датчыкамі, якое адразу выяўляе ў чалавека нейкія анкалагічныя адхіленні, і яму спатрэбілася дапамога. Пасля нашага выступлення імгненна знайшліся і спонсары, і спецыялісты-выканаўцы. За гадзіну было вырашана пытанне, якое, можа, запатрабавала б паўгода-год блукання па міністэрскіх калідорах.

— Якім вы бачыце свой абавязак у адносінах да слухача? Паінфармаваць, нешта растлумачыць, супакоіць? А можа, наадварот, — напалохаць? Некаторыя журналісты галоўнай сваёй задачай лічаць увесці свайго чытача (слухача, гледача) у стан шоку.

Аляксандр ЦІТАВЕЦ: Мы не імкнёмся маніпуліраваць аўдыторыяй — не тыя ўжо часы. Мы паважаем свайго слухача і не лічым, што яму трэба навязваць сваю думку, раскладваць усё па паліцах. Наш абавязак — даць факты, высновы людзі зробяць самі. А ўжо факты могуць быць і суцяшальнымі, і жудаснымі—у той ступені, у якой гэтыя з'явы прысутнічаюць у нашым жыцці.

— З некаторых часоў нашы сродкі масавай інфармацыі ўмоўна падзяляюцца на дэмакратычныя і кансерватыўныя. На якім баку вы?

Аляксандр ЦІТАВЕЦ: Зараз модна, карыстаючыся парламенцкай лексікай, быць «лявей цэнтра», «правей цэнтра». Мы не ставілі сваёй задачай, скажам, заняць пазіцыю ў цэнтры, але ў тым, што мы даём толькі факты, ёсць пэўны цэнтрызм. Аперыруючы фактам, мы не зважаем, каму ён можа пашкодзіць, а каму пойдзе на карысць. Нам не важна, чыімі дзеяннямі гэты факт народжаны — апазіцыі ці былой партнаменклатуры, у адной перадачы ў нас ідзе ўсё, адлюстроўваючы шматбаковасць сённяшняй сітуацыі ў рэспубліцы і за яе межамі.

— Якія перспектывы ў «Радыёфакта»? Ці лічыце вы, што ўжо дасягнулі ўсяго?

Аляксандр ЦІТАВЕЦ: Ну, мы далёка не вычарпаны. Нас слухаюць, і за ўвагу слухачоў мы будзем змагацца. Тая канцэпцыя радыёвяшчання, што рэалізуецца ў «Радыёфакце», магчыма, будзе ўзята на ўзбраенне іншымі рэдакцыямі, а можа там прыдумаюць нешта новае, што таксама задаволіць грамадства, пачнецца сапраўдная канкурэнцыя, але гэта нас не палохае — калектыў у нас малады, на многае здольны. Упэўнены: асілілі б і дзве гадзіны ранішняга эфіру.

— Што ж, поспехаў вам, калегі!

Гутарку вёў Аляксандр БЯРСУДСКІ.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

ЦЭЛЫ ТЫДЗЕНЬ У МІНСКУ БУДЗЕ ЦЁПЛА. ПРЫ ЛЮБЫМ НАДВОР'І

Учора пачаўся другі Мінскі міжнародны форум па цепла- і масаабмену, які прадоўжыцца тыдзень. Гэта буйное мерапрыемства праводзіцца акадэміямі навук Беларусі, Расіі, Украіны і Літвы, Нацыянальным камітэтам па цепла- і масаабмену. Адказным за правядзенне з'яўляецца акадэмічны навуковы комплекс «Інстытут цепла- і массабмену» Акадэміі навук Беларусі.

— Арганізацыя форуму ў Мінску падкрэслівае высокі прэстыж беларускіх вучоных і значныя іх поспехі, — лічыць начальнік галоўнага навукова-арганізацыйнага ўпраўлення АНБ Уладзімір Драгун.

З размовы з Уладзімірам Леанідавічам высветліўся цікавы факт: колькі ні адбывалася ўсесаюзных канферэнцый па цепла- і масаабмену з 1961 года, усе яны праходзілі ў Мінску. І кожны раз выклікалі надзвычайны інтарэс у навуковай грамадскасці. Актыўны ўдзел у іх замежных навуковых цэнтраў абумовіў пераўтварэнне канферэнцыі ў міжнародны форум.

На гэты раз сярод яго ўдзельнікаў — звыш 550 вучоных з усіх дзяржаў былога СССР. А яшчэ — з ЗША, Вялікабрытаніі, Чэха-Славакіі, Польшчы, Італіі, Германіі, Японіі, Кітая, Францыі, Канады, Ізраіля, Балгарыі, Венгрыі, Югаславіі, КНДР, В'етнама, Рэспублікі Карэя, Румыніі, Турцыі, Чылі.

Матэрыяльную падтрымку форуму аказалі спонсары — Фонд фундаментальных даследаванняў Рэспублікі Беларусь, Расійскі саюз прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў, навукова-вытворчы цэнтр «Флейм-Комплекс» з Усць-Ілімска і Літоўская акадэмія навук.

Практычная скіраванасць форуму яшчэ раз пацвярджае, што акадэмічная навука патрэбна і ў рынычных умовах. Беларускія вучоныя ўжо сёння маюць шэраг распрацовак высокаэфектыўных тэхналагічных працэсаў, тэхнікі, прыбораў на сусветным узроўні. Справа за практычным іх выкарыстаннем. Адкладваць тут немагчыма, бо, скажам, праблемы атрымання і перадачы цеплавой энергіі сталі аднымі з найбольш вострых.

Кар. «Звязды».

ГРОШЫ, ПЕСНІ І ПАХУЧАЯ КАПУСТА

Тыдзень міласэрнасці, які праводзіў Фонд міласэрнасці і здароўя Рэспублікі Беларусь, закончыўся чакаемымі, а ў шэрагу выпадкаў і нечаканымі вынікамі. На рахунак фонду паступіла 70 тысяч рублёў ад рэалізацыі дабрачынных білетаў. Пяць тысяч пералічыла арэнднае прадпрыемства магазіна «Электроніка», а Дзяржаўны рускі драматычны тэатр — выручку ад дабрачыннага спектакля ў суме 1.335 рублёў.

На працягу Тыдня міласэрнасці 211 адзінокіх старых і інвалідаў Мінска бясплатна паабедалі ў сталовых і кафэ. Творчыя калектывы горада прынялі ўдзел у дабрачынных канцэртах у дамах-інтэрнатах для састарэлых. Асабліва добрыя водгукі прыйшлі аб выступленнях Наталлі Гайды і народнага ансамбля ветэранаў вайны «Памяць сэрца».

— Шкада, што на нашу задуму не адгукнуліся працоўныя калектывы, малыя прадпрыемствы і кааператывы, — сказала старшы рэферэнт рэспубліканскага фонду Людміла Старкова.— Атрыманыя сродкі — гэта кропля ў моры той дапамогі, што неабходна адзінокім старым і інвалідам, якіх у Беларусі налічваецца каля 60 тысяч чалавек.

У. ЦАСЮК.

ТРАКТАРАМ АРАЎ... АСФАЛЬТ

ГОМЕЛЬ. Незвычайную забаву прыдумаў навучэнец абласной аб'яднанай тэхнічнай школы ДТСААФ 18-гадовы Рудак.

Заявіўшыся на выхадныя дні ў свой пасёлак Гарадок, ён угнаў з вёскі Рудня Марымонава трактар К-701 і апушчанымі дыскамі ўзараў вялікі ўчастак асфальтаванай дарогі. Зламыснік нанёс дзяржаве ўрон амаль на 300 тысяч рублёў, за што яму давядзецца трымаць адказ перад дзяржавай.

ЮНЫЯ МЫЙДАДЗІРЫ

МІНСК. **(Кар. БелаПАН Віктар ФЕДАРОВІЧ).** Нарэшце мінскія школьнікі ўзялі прыклад з маскоўскіх хлапчукоў. У вольны ад вучобы час маленькія бізнесмены мыюць аўтамабілі на стаянцы гатэля «Юбілейны». Цвёрдых расцэнак няма, але звычайна добрыя дзядзькі дзякуюць за работу пяцідзесяццю рублямі, а калі-нікалі і больш. Хлапчукам цалкам хапае на кіно, марожанае і жавальную гумку.

Беларускім прадпрымальнікам расце дастойная змена?

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

РАДЫЁ РАСІІ

● У выпадку перамогі Народнага фронта Азербайджана на прэзідэнцкіх выбарах 7 чэрвеня фронт мае намер вывесці рэспубліку з саставу СНД. Аб гэтым заявіў на прэс-канферэнцыі ў Баку прадстаўнік кіраўніцтва Народнага фронта Актай Гасімаў. Фронт, паводле яго слоў, будзе будаваць у Азербайджане дэмакратычную свецкую дзяржаву. Гасімаў таксама прызнаў, што некаторыя групоўкі выступаюць за пабудову ў Азербайджане ісламскай дзяржавы. Адносна Нагорнага Карабаха ён сказаў, што першачарговай задачай будзе аднаўленне азербайджанскага кантролю над Шушой і іншымі захопленымі ў Азербайджана тэрыторыямі. Арменія, падкрэсліў ён, павінна прызнаць, што гэта законная частка тэрыторыі Азербайджана.

● У Рызе прайшоў рэгіянальны арганізацыйны сход асацыяцыі расійскіх грамадзян Латвіі. Заслухана інфармацыя аб падрыхтоўцы да ўстаноўчага з'езда, выбраны дэлегаты ад Рыгі, прыняты зварот да суайчыннікаў. Пачаты збор сродкаў у падтрымку асацыяцыі.

● За тры месяцы гэтага года ў Літве выключаны з абароту 500 тысяч фальшывых долараў ЗША і 30 тысяч нямецкіх марак. Адметна, што рублі апошнім часам не падробліваюцца.

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

● Адбылася ўрачыстая цырымонія адкрыцця новага аэрапорта Мюнхена. Новаму аэрапорту прысвоена імя Франца-Йозэфа Штрауса, які на працягу многіх гадоў узначальваў баварскую партыю «Хрысціянска-сацыяльны саюз». Чакаецца, што сёлета аэрапорт прыме 15 мільёнаў пасажыраў.

● Кітай і Кіргізія маюць намер правесці перамовы аб скарачэнні войск на сумеснай граніцы. Аб гэтым дамовіўся прэзідэнт Кіргізіі Аскар Акаеў з кіраўніцтвам Кітая ў ходзе свайго візіту ў Пекін.

● Міністр замежных спраў ФРГ Ганс-Дзітрых Геншэр назваў нацыяналізм, які ачнуўся ў Еўропе, адзінай сур'ёзнай небяспекай. У апошні дзень свайго знаходжання на пасадзе міністра ён назваў гэта бічом чалавецтва. Не трэба забываць, што ў гэтым стагоддзі нацыяналізм двойчы быў прычынай войнаў у Еўропе, сказаў Геншэр.

● Віцэ-прэзідэнт Цэнтральнага банка Расіі Уладзімір Расказаў рэзка крытыкаваў дзейнасць камерцыйных банкаў сваёй краіны. На канферэнцыі менеджэраў і прадпрымальнікаў у Бадэн-Бадэне ён заявіў, што 1600 рэгіянальных камерцыйных банкаў узначальваюцца кіраўнікамі дзяржаўных прадпрыемстваў, і, натуральна, кантралююцца старымі кадрамі. Гэтыя, так сказаць, кадравыя банкіры праследуюць у асноўным асабістыя інтарэсы і перашкаджаюць стварэнню ў Расіі рыначнай банкаўскай сістэмы.

● Былы партыйны кіраўнік ГДР Эрых Хонекер пацвердзіў, што не збіраецца вяртацца ў Германію. Хонекер у чарговы раз падкрэсліў, што сумняваецца ў тым, што яго працэс будзе весціся справядліва. Хонекер і яго жонка паранейшаму знаходзяцца ў чылійскім пасольстве ў Маскве.

● У сталіцы Літвы каля 10 тысяч прыхільнікаў літоўскага нацыянальнага руху «Саюдзіс» правялі дэманстрацыю ў падтрымку рашэння парламента правесці рэферэндум аб будучай ролі прэзідэнта ў той самы дзень, што і рэферэндум аб вывадзе савецкіх войск з краіны. Адзіным прэтэндэнтам на пост прэзідэнта будзе Вітаўтас Ландсбергіс.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

● Казахстан выказаў гатоўнасць падпісаць дагавор аб нераспаўсюджванні ядзернай зброі ў якасці няядзернай дзяржавы.

● Першы намеснік міністра абароны Грузіі Геаргадзе паведаміў, што Грузія мае намер патрабаваць частку Чарнаморскага флоту. Паводле яго слоў, Грузія не прэтэндуе на значную частку флоту. Ёй дастаткова такіх ваенна-марскіх сіл, якія здольны забяспечыць тэрытарыяльную цэласнасць Грузіі. Геаргадзе заявіў, што Грузія ўклала долю свайго нацыянальнага даходу ў Чарнаморскі флот і пагэтаму мае права атрымаць частку караблёў.

● Прадстаўнікі «вялікай сямёркі» і краін Еўрапейскай супольнасці правялі ў Боне перамовы па пытаннях навакольнага асяроддзя. Яны насілі канфідэнцыяльны характар. Сустрэча была падрыхтоўкай да нарады ў вярхах краін-членаў ААН па пытаннях экалогіі. Гэта нарада адкрыецца 3 ліпеня ў Рыо-дэ-Жанейра.

● Лех Валенса, які знаходзіцца з афіцыйным візітам у Каіры, высока ацаніў палітычную сістэму Егіпта. Прэзідэнт Польшчы абмеркаваў з прэзідэнтам Егіпта Мубаракам сістэму прэзідэнцкага кіравання ў Егіпце. У рамках гэтай сістэмы, у прыватнасці, прэзідэнт мае права рабіць перастаноўкі ў складзе кабінета міністраў. Па словах Валенсы, такая сістэма лепш за ўсё падыходзіць і да Польшчы.

МУНДЗІР ДЛЯ БЕЛАРУСКАГА ВАЙСКОЎЦА

Група афіцэраў пры садзейнічанні вучоных Інстытута гісторыі Акадэміі навук Беларусі вядзе распрацоўку праектаў беларускай ваеннай формы. Аб гэтым расказвае падпалкоўнік Юрый Мікалаевіч Эпалетаў:

— Пакуль усё знаходзіцца ў стане ідэі. Гаварыць аб нейкіх канкрэтных тэрмінах рэалізацыі яшчэ рана. Каб нашы эксперыменты не выглядалі прэтэнзіяй на неадкладную пераарыентацыю лёгкай прамысловасці на выраб новай формы, спяшаюся зазначыць: мы распрацоўваем узоры, асобныя элементы вайсковага адзення для роты ганаровай варты.

— Юрый Мікалаевіч, рота ганаровай варты ў некаторым сэнсе твар дзяржавы...

— Разумеем гэта і мы. Таму ў гістарычных узорах ваеннай формы розных часоў шукаем тыя дэталі, якія б адпавядалі нацыянальнаму духу беларускага народа. З дапамогай работнікаў Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі звярнуліся да альбомаў вядомага расійскага калекцыянера, мастака-мадэльера ваеннага адзення Віскоўскага. Многія падказкі, аргументы пры тым ці іншым выбары дае кніга В. Глінкі «Рускі ваенны касцюм XVIII — пачатку XX стагоддзя», якая выйшла параўнальна нядаўна ў Санкт-Пецярбургу.

Зразумела, адным з галоўных элементаў, на які мы звяртаем увагу, з'яўляецца нацыянальна-дзяржаўная сімволіка, герб «Пагоня». Таму карані для раскрыцця ідэі формы шукаем і ў больш даўняй гісторыі. Дапамагаюць вучоныя, праблематыка даследаванняў якіх самым цесным чынам звязана з беларускімі воінскімі фарміраваннямі XVII—XVIII стагоддзяў. Вялікую работу ў гэтым плане вядзе кандыдат гістарычных навук Генадзь Сагановіч. Ён — адзін з аўтараў кароткага агляду ваеннай гісторыі Беларусі «Забытая слава», які друкаваўся ў «Звяздзе».

— Але, згадзіцеся, пераапрануўшы ваеннаслужачых нават у ідэальна пашытую, з умела падабранай фурнітурай ваенную форму, наўрад ці можна паспешна сцвярджаць, што высокапастаўленых замежных гасцей будзе сустракаць рота ганаровай варты менавіта беларускага войска. Армія — гэта не толькі мундзіры...

— Акрамя формы, мы думаем, ды і робім некаторыя практычныя крокі ў выпрацоўцы нацыянальных воінскіх рытуалаў. І, вядома ж, зноў спяшаемся за парадай да гісторыкаў, мовазнаўцаў. Сённяшнія праблемы, калі прынцыпова ацэньваць сітуацыю са стварэннем нацыянальных Узброеных Сіл, ідуць ад нашай недасведчанасці, ад таго, што іншы раз не валодаем і самай мізэрнай інфармацыяй. Да прыкладу, няма спецыялістаў па ваеннай тэрміналогіі. А адназначна пераносіць усё з ранейшых часоў, пасля многіх дзесяцігоддзяў, — таксама, думаецца, не зусім правільна.

— Дзякуй за кароткую інфармацыю. Будзем спадзявацца, што неўзабаве, убачыўшы нашу роту ганаровай варты, заезджыя прэзідэнты адразу будуць разумець, што трапілі ў незалежную Рэспубліку Беларусь.

Гутарыў Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

З пункта «А» ў пункт «Б» выйшлі два пешаходы, таму што білеты вельмі дарагія

На дзвярах дабрачыннага фонду «Дзецям Чарнобыля» з'явілася дзіўная аб'ява. З гэтага часу мінчане, дзеці якіх выязджаюць на лячэнне за мяжу, павінны несці свае дакументы ў Міністэрства народнай адукацыі, замест таго каб аддаваць іх адразу ў фонд. Добраахвотныя члены фонду вымушаны даказваць чыноўнікам, што кожнае дзіця ў спісе сапраўды хворае. Такое рашэнне прынята ў межах дзеючага ўрадавага распараджэння аб кантролі над грамадскімі дабрачыннымі арганізацыямі.

Да таго ж, іншыя дзядзькі, відаць, недарашалі ў дзяцінстве задачку са школьнага падручніка пра пункты «А» і «Б». На гэты раз трэба даведацца, колькі каштуе білет з Брэста ў Магдэбург, калі цана зваротнага — 30 марак. Як высветлілася, ні многа ні мала — у дзевяць разоў больш. Чым выклікана такая розніца, толкам не могуць растлумачыць і самі чыгуначнікі.

Ясна адно — такія сумы многім не па кішэні. Баюся, яшчэ крыху — і пад пытаннем акажацца дзейнасць усіх грамадскіх арганізацый, якія адпраўляюць дзяцей на лячэнне ў Германію. Скідка на дабрачыннасць не робіцца, а між тым ірвуцца наладжаныя сувязі з замежнымі ініцыятарамі. Усё ідзе да таго, што з-за чыйсьці ўпартасці мы можам застацца з Чарнобылем сам-насам. Час задаваць спрадвечныя пытанні: «Хто вінаваты?» і «Што рабіць?»

ФУТБОЛ

Хто— у лес, а хто— па дровы

Нацыянальны футбольны чэмпіянат Рэспублікі Беларусь паволі наблізіўся да свайго экватара. Удзельнікі яго згулялі па сем матчаў з 15-ці, а крыху больш як праз месяц — 20 чэрвеня — ужо будуць падводзіцца вынікі пачатковага спаборніцтва. А паколькі ў турнірнай табліцы, як наўмысна, гарачы і напружаны, фініш першага ў гісторыі Беларусі нацыянальнага чэмпіянату чакаецца цікавым і бескампрамісным.

Прымаемі, у такой жа вострай барацьбе праходзіць і другі многіх сустрэчы сёмага тура. Прычым, калі адна з іх вызначаецца высокай выніковасцю, то другія — наадварот — і бой нулявым рахункам і сведчыць аб высокай цане кожнага ачка, якое пры падзеленні выніку можа аказацца больш, чым дарагім. Больш таго, такая тэндэнцыя назіраецца ўжо не першы тур запар у асобных матчах, а ў шасці турах. Калі, скажам, тыдзень назад 16 каманд-удзельніц пяцінаццатага тура забілі разам 30 мячоў, дык у мінулую суботу толькі восем.

Як і чакалася, цэнтральнай стала сустрэча аднаклубнікаў-дынамаўцаў у горадзе над Бугам. Мінчане прыбылі на яе аднаасобнымі лідэрамі, брастаўчане ж — у выпадку паспяховага зыходу гэтага паядынку — маглі дагнаць сапернікаў па набраных ачках. Менавіта гэта абставіна і прымусіла калектывы дзейнічаць на полі з поўнай аддачай. Не скажам, што клас гасцей быў вышэй. У многіх эпізодах — асабліва ў пачатку першага тайма — гаспадары дэманстравалі настойлівасць і агрэсіўнасць, а такія футбалісты, як Аляксандр Герасімук, Сяргей Валковіч, Сяргей Амялюсік, Аляксандр Войнах, дзейнічалі не горш за сваіх больш вопытных і тытулаваных апанентаў. Адным словам, каманда ў настаўніка брэсцкіх дынамаўцаў Юрыя Курненіна добротная і вельмі перспектыўная...

На жаль, мінчане супрацьпаставілі актыўным дзеянням гаспадароў жорсткую гульню, якая вельмі часта выходзіла за рамкі дазволенага. Не грэбавалі яўнай грубасцю абаронцы Генадзь Лясун і Павел Раднёнак — футбалісты сталыя і вопытныя, а арбітар матча магілёвец Яўген Сярожкін не змог своечасова спыніць грубіянаў. У рэшце рэшт, ён вынес абодвум «касталомам» папярэджанні, а пасля гульні аднаму з іх — Раднёнку — доўга тлумачыў прычыны гэтага... У Еўропе, як сцвярджаюць знаўцы, так не робяць.

Але вернемся да зместу гульні. Усведамленне адказнасці і важнасці матча, яго канчатковага выніку, як нам падалося, так і не дазволіла абодвум калектывам раскрыцца сапраўды, прадэманстраваць высокую тэхніку. У выніку на табло так і засталіся нулі, хоць і Юрый Курненін, і яго калега з мінскага «Дынама» Міхаіл Вяргеенка імі засталіся не задаволены. Лепшымі іграмі былі прызнаны варатар мінчан Андрэй Сацункевіч і паўабаронца брастаўчан Сяргей Валковіч.

Гэта нічыя, аднак, дазволіла мінчанам захаваць за сабой першае месца ў турнірнай табліцы, а вось брастаўчане пасля яе з другой пазіцыі апусціліся на чацвёртую... А гэта яшчэ раз сведчыць аб напружанасці ў чэмпіянаце рэспублікі.

З іншых сустрэч сёмага тура зноў, у каторы ўжо раз, нельга не адзначыць перамогу бабруйскага «Трактара» — цяпер над больш вопытным калектывам «Гомсельмаша» — 1:0. Тое ж можна сказаць і пра чарговую — ужо шостую (!) — нічыю маладой і цікавай каманды «Тарпеда» з Магілёва — 0:0 у гульні з лідскім «Абутнікам»: аўтазаводцы з горада на Дняпры разам з дынамаўцамі Мінска яшчэ не зведалі ў чэмпіянаце горычы паражэння. Палепшылі сваё турнірнае становішча «Днепр», «Хімік» і «КІМ», якія выйгралі ў мінскага «Тарпеда» (2:0), «Металурга» (1:0) і «Будаўніка» (таксама 1:0) адпаведна. Салігорскі «Шахцёр» пасля пяці запар паражэнняў нарэшце таксама святкаваў перамогу — над «БелАЗам» на ягоным полі — 2:0. «Ведрыч» была мацнейшай у сустрэчы з віцебскай камандай СКБ «Лакаматыў» — 1:0.

Спіс бамбардзіраў пасля сёмага тура чэмпіяната па-ранейшаму ўзначальвае нападаючы «Дняпра» Андрэй Скарабагацька — 6 мячоў. Па 4 галы маюць на сваім рахунку А. Бялькевіч («Дынама», Мінск), Э. Дземенкавец («КІМ»), А. Герасімук («Дынама», Брэст) і Ю. Нікітачкін («Будаўнік»).

Вось як выглядае цяпер турнірная табліца:

	В	Н	П	М	А
Дынама Мн.	5	2	0	20—2	12
Трактар	5	1	1	6—3	11
Днепр	5	0	2	12—2	10
Дынама Бр.	4	2	1	12—3	10
КІМ	4	1	2	11—5	9
Хімік	4	0	3	9—10	8
Ведрыч	3	2	2	8—7	8
Тарпеда Мг.	1	6	0	7—6	8
Металург	2	2	3	7—8	6
Тарпеда Мн.	2	2	3	5—8	6
Будаўнік	2	1	4	7—11	5
Гомсельмаш	1	3	3	4—12	5
Шахцёр	2	0	5	7—11	4
БелАЗ	2	0	5	6—17	4
Абутнік	1	2	4	4—6	4
СКБ «Лакаматыў»	1	0	6	5—18	2

Толькі ў сёмым туры пайшлі, нарэшце, на футбол балельшчыкі. У Брэсце стадыён быў перапоўнены: звыш 10 тысяч аматараў спорту цёплым сонечным днём, нягледзячы на тое, што была субота, запоўнілі арэну.

Заўтра ўдзельнікі чэмпіяната рэспублікі зноў правядуць матчы розыгрышу Кубка Беларусі. Дзіўную недарэчнасць дапусціла Федэрацыя футбола: на гэты ж дзень назначаны... і гульні чэмпіяната. Пракол, які проста цяжка зразумець. Як у той прымаўцы: «Хто — у лес, а хто — па дровы...»

Анатоль ФЕДАРАЎ.

РОЗДУМ НАД ФІЛЬМАМ

А што, па сутнасці, мы пра яе ведаем? Са школы вынеслі трафарэтна-плакатнае: паэтка-рэвалюцыянерка, змагарка за народнае шчасце, за беларушчыну... У нашым уяўленні гэтая жанчына — быццам бы зусім і не жанчына, а нейкі манумент. Адно слова — Цётка...

ЖАНЧЫНА, ЯКАЯ ЛЮБІЛА

«КРЫЖ МІЛАСЭРНАСЦІ» — так называецца новы 4-серыйны тэлефільм, створаны на кінастудыі «Беларусьфільм» (аўтары сцэнарыя В. Коўтун і Ф. Конеў, рэжысёр Д. Ніжнікоўская, аператар А. Аўдзееў). Гэта лірычнае апавяданне пра станаўленне Алаізы Пашкевіч (Цёткі), спроба прасачыць фарміраванне яе светапогляду, пакутлівыя пошукі сэнсу жыцця. Каб усё ж зразумець, чаму дзяўчына-летуценніца з трапяткой адкрытай душой адмовілася ад асабістага шчасця — у імя Радзімы — і звярнулася да землякоў-беларусаў з пранізлівым заклікам: «Пара, братцы, парваць пута!».

Уяўляю, як сучасны цынічны скептык здзіўлена ўскідвае бровы, моршчыцца: «Пара, братцы, парваць пута»?.. І гэта — жанчына, якой самой прыродай наканавана быць пакорлівай і цярплівай? І гэта — беларуская жанчына?! Хм...

Будзем шчырымі, выбар гераіні для шматсерыйнага тэлефільма крыху нечаканы для сённяшняга часу: асоба Цёткі не надта ўпісваецца ў навамодныя канцэпцыі мінуўшчыны. Як ні круці, а ў «прыстойных кулуарах» рэвалюцыянеры зараз не ў пашане: на іх, самаахвярных патрыётаў, гатовы спісаць усе памылкі і бязглуздзіцы нашага стагоддзя. Тым больш радуе, што кінематаграфісты не паддаліся кан'юнктуры дня, імкнуліся сумленна і дакладна паказаць асобу беларускай паэтэсы ва ўсіх яе супярэчнасцях. Прычым да гісторыі падышлі надзвычай далікатна — не перакрэсліваючы і не перапісваючы, не растоптваючы тое, у што верылі нашы папярэднікі, аб чым думалі, марылі, пакутавалі. І ў чым сумняваліся, памыляліся — таксама.

Зайграю на дудцы,
Вытну на гармоні,
Заплачу на скрыпцы,
Аб мужыцкай долі.

Надта ж ужо цяжка,
Душа з гора рвецца,
Слёзы так і льюцца,
Сэрца з болю б'ецца.

...Дачка заможнага селяніна вырасла сярод багатай прыроды і бедных, неадукаваных, цёмных людзей; сярод мілагучных народных песень, што лічыліся «хамскімі»: гучалі ж на простай, роднай мове... Гармонія ў прыродзе і дысгармонія ў жыцці — усведамленне гэтага і было адпраўным момантам у духоўным станаўленні Алаізы. Ёй хацелася вучыцца — каб лепш зразумець жыццё. І Алаіза ідзе насуперак волі бацькоў, якія баяцца адпускаць дачку на вучобу: «горад забівае...». Дзяўчына настроена рашуча: усё роўна паеду!

Што гэта, як не здрада бацькам, сваёй сям'і, традыцыям? Дый хіба не здрада самой прыродзе — марыць не пра добрую сям'ю, працавітых дзяцей, а пра штосьці абстрактна-рамантычнае? Нарэшце, ці ж не здрада самой сабе — маладая дзяўчына называе сябе Цёткай?

І галоўнае — у імя чаго? Хоча быць месіяй? Новай Ефрасінняй Полацкай?.. Потым ужо, гледзячы карціну, мы разумеем: жыццё гэтай незвычайнай жанчыны толькі знешне можа ўспрымацца як выклік, аплявуха спрадвечным уяўленням аб жаноцкасці. Яна, наадварот, нават вельмі жанчына — бо здатная не проста на глыбокае спачуванне, суперажыванне, але і на Учынак: Цётчына міласэрнасць грунтавалася на самаахвярнасці. Яна бярэ на сябе чужы боль, крыўды, прыніжэнні, знявагі...

— Жыць трэба толькі дзеля любові, — гаворыць маладой беларускай паэтэсе польская пісьменніца Эліза Ажэшка, якая зведала на сваім вяку багата і радасцей, і смутку, і здрады.

Жыць трэба толькі дзеля любові... Усё жыццё сваё Цётка ўсклала на алтар любові: да Бацькаўшчыны, землякоў, да будучыні, мовы... «Захавайце ж сэрцы вашы чыстымі на ўсё жыццё і памятайце, што светлыя сны вашы аб волі, роўнасці і брацтве збываюцца... Гартуйце душы вашы, каб халодны сівер іх не замарозіў», — нібыта да нас, нашчадкаў, звернуты гэтыя словы.

Але каханне чалавечае, канкрэтнае пачуццё, ці было яно? Было. Даведаўшыся, што каханы здрадзіў агульнай справе, Алаіза не можа даравацъ, праганяе яго — праз слёзы, душэўную роспач, адчай. Вось і атрымалася: барацьба за народнае шчасце, за вышэйшыя ісціны, ідэалы, за справу вызвалення абярнулася асабістым няшчасцем.

«Крыж міласэрнасці» — фільм шматпластавы, і мы паспрабавалі толькі эскізна акрэсліць экранны вобраз галоўнай гераіні. Аднак праз усю карціну праходзіць матыў, які ў сённі гучыць як ніколі актуальна, — адчуванне радзімы. Для некаторых радзіма — «там, дзе добра». І няхай кажуць, што гэта «квасны» патрыятызм. Іншае з'явілася на тэ адзін: каб асабіста мне было добра, каб асабіста я атрымліваў асалоду ад жыцця, штодзень шчыльна і смачна набіваў свой трыбух, а ў астатнім — хоць трава не расці!

Знаёмая песенька, ці не так? Як раней гучала: эх, чаму я не паляк ці не расеец, а тутэйшы?! — так і зараз: эх, чаму я не немец і не яўрэй?!

Толькі ж радзіму, як і маці, не выбіраюць, нават калі няма лёгкага, прывабнага жыцця, і шчасця шукай — не знойдзеш. Хоць, як пісала Цётка, «нейка пекла, нейка каша» наша рэчаіснасць, але ўсё роўна — Бацькаўшчына. Нам тут жыць. І нам дбаць пра яе дабрабыт, яе будучыню. Каму ж, як не нам?..

«Крыж міласэрнасці» — стужка паэтычная, жывапісная. Прыгожая. Аднак, на жаль, не заўсёды пераканаўчая, адчуваецца «раскіданасць», неадпаведнасць паміж серыямі. Наўрад ці апраўданы шматлікія падрабязнасці, што ствараюць сюжэтную замаруджанасць. Апошняя, 4-я серыя (аб рабоце Цёткі ў лякарні для душэўна хворых) і ўсім выбіваецца з агульнай танальнасці: там Цётка падаецца як бы іншай — серыя атрымалася асобным фільмам з жыцця хворых, хоць, адзначым, зроблена моцна. У ролі Цёткі знялася маскоўская актрыса Настасся Бялова. Шкада, што стваральнікі фільма не змаглі (ці не захацелі) знайсці актрысу ў Беларусі — для ролі Цёткі гэта было б натуральна. Магчыма, тады беларуская мова не гучала б у карціне так штучна — і на былы ўзровень... і ўражанні вершаў. А пастаянная ўнутраная падаўленасць, дэпрэсія гераіні... Цяжка паверыць, што менавіта такой і была наша Цётка. Безумоўна, паэтка душой хварэла за будучыню, але ж яна не толькі пакутавала, змагалася — марыла! Колькі ў яе вершах лірызму, метафарычнасці! А Цётка ў выкананні Бяловай больш дэпрэсіўная, чым эмацыянальна-летуценная. Хоць, магчыма, гэта чыста суб'ектыўнае меркаванне: у кожнага сваё бачанне вобразу...

Работа над фільмам будзе прадоўжана. Цудоўна, што кінематаграфісты пачалі звяртацца да гісторыі, да нашых святынь — можа, з часам з'явяцца на экранах і новыя вобразы Ефрасінні Полацкай, Францыска Скарыны, Кастуся Каліноўскага? Усё ж «важнейшае з мастацтваў» павінна вучыць не толькі жорсткасці і сексу, але і пачуццям «вышэйшай пробы».

Таццяна ПАДАЛЯК.

▲ Актрыса Настасся БЯЛОВА ў ролі Цёткі.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ

СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Рэпартаж з месца падзей... У сталіцы Узбекістана завяршылася сустрэча кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў СНД.

...І пасля падзей. Нататкі з прэс-канферэнцыі па выніках нарады ў Ташкенце.

Да свята славянскага пісьменства і культуры. «Крыніцы духоўнага братэрства».

Закон Рэспублікі Беларусь.

Палітычны гарызонт. **«Зямлі — гаспадара, гаспадару — партыю».**

Роздум над фактам. **«Надзея не мае права паміраць».**

Паведамленне Міністэрства фінансаў РБ аб шкалах ставак падаходнага падатку з грамадзян, уведзеных з 1 мая 1992 года.

Кінарынак. **«Паляванне за «насухай».**

Справы літаратурныя. **«Валянцін Пікуль і Міхаіл Круль: пункты перасячэння».**

НАДВОР'Е

19 мая

Сёння ўдзень па рэспубліцы істотных ападкаў не чакаецца. Тэмпература паветра ў Віцебску — 15—17, Мінску, Магілёве — 16—18, Гродна, Гомелі — 17—19, Брэсце — 18—20 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак — цёплае сухое надвор'е.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

ДА ЎВАГІ АЎТАТРАНСПАРТНІКАЎ І ЎЛАДАЛЬНІКАЎ АСАБІСТАГА АЎТАМОТАТРАНСПАРТУ

20 мая ў перыяд з 10 да 13 гадзін рух на аўтадарозе Мінск—Віцебск ад горада Мінска да г. п. Плешчаніцы будзе закрыты. Рух аўтатранспарту з Віцебска ў Мінск і назад у гэты час будзе ажыццяўляцца праз Плешчаніцы, Зембін, Барысаў.

УПРАЎЛЕННЕ ДАІ МУС БЕЛАРУСІ.

ЗАГАДКАВАЕ. НЕВЕРАГОДНАЕ. ФАНТАСТЫЧНАЕ

УНІВЕРСАЛЬНЫЯ ЛЕКІ АБО АБСАЛЮТНАЯ ЗБРОЯ?

«Зомбі». Чалавек, у якога аднялі ўласнае «я». Скіраваны на выкананне закладзенай у яго некім праграмы... Усё часцей мільгае гэтае слова ў сродках масавай інфармацыі і ў звычайных жыццёвых размовах. У пранізаным містыцызмам грамадстве, дзе «чары» і «сурокі», «зомбі» і «біявампіры» — адзінае, у чым няма дэфіцыту, дзе «ведзьмары» і «псіхатэрапеўты» значна багацейшыя і больш аўтарытэтныя, чым прафесары медыцыны, феномен «кадзіравання» паводзін, натуральна, звязваюць з псіхагенным уздзеяннем.

І, канешне ж, рэзка адмоўным.

Ці так усё адназначна?

Прафесар Віталь ШАСТАКОЎ сцвярджае, што «запраграміраваць» чалавека можна без усякага ўмяшання ў яго псіхіку. І з самымі рознымі мэтамі.

— Носьбітам «коду» паводзін з'яўляецца кроў, — кажа ён. — І я магу задаць вам любую патрэбную праграму, не прымяняючы якіх-небудзь хімічных прэпаратаў, псіхагенных або экстрасенсорных маніпуляцый.

— Вы ў поўнай меры ўсведамляеце, што сказанае вамі раўназначна сцвярджэнню: «Я знайшоў абсалютную зброю»?

— Канешне. Сказаць наогул можна, як захочаш. Але чаму трэба пачынаць з гэтага? У першую ж чаргу трэба заявіць аб прынцыпова новых магчымасцях для медыцыны. Створаныя намі «коды» па сутнасці могуць пазбавіць людзей ад не заўсёды бяспечнай лекавай тэрапіі пры вельмі многіх захворваннях. Так і ў штодзённым жыцці з іх дапамогай можна вырашыць мноства праблем.

— У чым усё-такі сутнасць вашага адкрыцця?

— Кроў чалавека кадзіруе інфармацыю аб яго псіхафізіялагічным стане — у гневе ён або расслаблены, баіцца нечага або сексуальна ўзбуджаны... Словам, становішча можа быць любым, і вызначаецца яно наяўнасцю ў крыві канкрэтных рэчываў. Узятая ў донара, яна ўтрымлівае ўсю інфармацыю аб яго стане ў гэты момант. Таму сыроватка, атрыманая з яе і ўведзеная іншаму чалавеку, перадаўшы гэты «код», выкліча закладзеную ў ім матывацыю. А гэта азначае, што можна адразу атрымаць патрэбны фізіялагічны вынік, прымусіць арганізм рэцыпіента рабіць тое, што яму заўсёды або цяпер не ўдаецца.

— Вы хочаце сказаць, што калі я, напрыклад, галодны, то, атрымаўшы ад сытага донара яго «код», не буду адчуваць голаду?

— Менавіта так. Прычым для гэтага зусім неабавязкова рабіць вам ін'екцыю. Кадзіруючы комплекс можа быць у выглядзе кропель, капсул або нават аэразольна распылены ў паветры.

— Па-мойму, геніяльнае рашэнне праблемы голаду ў СНД!.. Ну, а калі сур'ёзна... Вось так можна выклікаць у чалавека і любое іншае пачуццё, няхай гэта агрэсія або радасць, дэпрэсія або сексуальнае ўзбуджэнне?

— Практычна так.

— Давайце ўсё ж удакладнім. Тое, што ўсякаму стану чалавека садзейнічае наяўнасць у крыві дакладных рэчываў, не навіна. Пры стрэсе расце ўтрыманне адрэналіну, пачуццё насычэння звязана з сератанінам і да т. п. Ад нервовага і гарманальнага ўзроўню рэгуляцыі даследчыкі выйшлі на пептыдны. Ваша работа звязана з пептыдамі?

— Так. Гэтыя бялковыя малекулы, якія выпрацоўваюцца ў мозгу і ў нервовай тканцы, вельмі актыўныя, маюць шырокі спектр дзеяння і з кожным днём падносяць вучоным самыя нечаканыя сюрпрызы. Высвятляецца іх непасрэдная сувязь з дакладнымі адчуваннямі і пачуццямі чалавека.

— Гэтыя даныя адносяцца, напэўна, да разраду «небяспечных ведаў», бо адкрываюць шлях да маніпулявання асобай. На шчасце або не, але сістэма рэгуляцыі ў арганізме настолькі складаная, што да гэтага часу ніхто не ўзяў на сябе смеласць заявіць, што знайшоў матэрыяльны субстрат страху, радасці, голаду або агрэсіі, ведае яго формулу, можа па жаданню ўзнавіць яго, а значыць, здольны кіраваць фізіялагічным станам чалавека, яго матывацыямі і ўчынкамі. Ніхто, апрача вас. Ці не дзіўна?

— І ўсё ж нам удалося гэта зрабіць. Сутнасць якраз у тым, што большасць даследчыкаў перакананы: канкрэтны стан выклікаецца канкрэтным пептыдам. А мне прыйшла ідэя, што працуе комплекс пептыдаў. Выключы з гэтага комплексу хоць бы адзін — і эфекту не будзе. У гэтым прынцыповая розніца. Калі я знайшоў першы з іх, «міягенны код» — ён стымулюе актыўнасць мышцаў, каардынацыю рухаў, хуткасць рэакцыі, вастрыню зроку і слыху і да т. п., — знаходкі пасыпаліся як з рога дастатку.

— А як гэта здарылася?

— Я доўгі час займаўся фізіялогіяй спорту. Тады і высветліў, што сыроватка крыві спартсмена, які знаходзіцца ў добрай форме, валодае высокай біялагічнай актыўнасцю. Уведзеная яму ж, яна рэзка ўзмацняе ўсе яго функцыі. Я задаўся пытаннем: ці не нейрапептыды ўплываюць? Так і аказалася. Я правяраў гэта некалькі гадоў на штангістах, лёгкаатлетах, баксёрах.

— Эксперыменты на людзях?

— У мяне ёсць дазвол Міністэрства аховы здароўя, таму што мае прэпараты бясшкодныя і не даюць пабочных эфектаў.

— І які быў практычны вынік?

— Многія рэкорды і медалі на міжнародных чэмпіянатах.

— Па-мойму, вы цяпер раскрылі адну з глыбокіх таямніц савецкага спорту...

— Гэта так. Але паколькі гаворка не аб допінгу, а аб уласным прадукце арганізма спартсмена, то крыміналу тут няма.

— Калі і дзе ваш міягенны комплекс адыграў рашаючую ролю?

— Скажам, на Гульнях добрай волі. Нашы баксёры прывезлі 20 медалёў, хоць разлічвалі не больш чым на 7—9.

— Як я зразумеў, вы можаце задаць чалавеку любую праграму. Ці азначае гэта, што ў вас ужо ёсць цэлы набор «кодаў» рознага стану, іх «матэрыяльны субстрат», і дастаткова толькі прыняць дакладны комплекс...

— Правільна. Праўда, пакуль мы зрабілі толькі дзесяць. Аднак і іх зусім дастаткова, каб вырашыць многія праблемы, звязаныя са здароўем чалавека. І гэта толькі пачатак.

— Заўсёды неяк ніякавата сябе адчуваеш, калі гаворка заходзіць аб універсальным сродку...

— Я не казаў аб гэтым. Універсальны толькі метад. Кожны ж кадзіруючы комплекс — гэта прыватны выпадак: канкрэтная праграма для канкрэтнай сітуацыі. Яна не толькі не спрацуе пры другой задачы, але можа даць адваротны эфект. Напрыклад, міягенны комплекс цудоўна дзейнічае на хворы міякард, самнагенны — наадварот...

— Але ж гэта зусім новы падыход да праблемы пераліванння крыві, да донарства?

— Канешне. І ён патрабуе кардынальнага перагляду і навядзення парадку ў гэтай галіне. Ёсць усе падставы лічыць, што апрача групы і рэзус-фактара кроў павінна супадаць і па ўсёй матывацыйнай праграме. А хто гэта сёння ўлічвае ў хірургіі? Вось і выходзіць, што тут схаваныя разгадкі многіх яе няўдач.

— Якія яшчэ практычныя праблемы медыцыны вы хацелі б вырашыць з дапамогай вашага метаду ў бліжэйшай будучыні?

— Многае можна зрабіць у дзіцячай дэфекталогіі. У нас жа каля 2 мільёнаў непаўнацэнных дзяцей, якія пакутуюць дэфектамі развіцця — парушэннем рухальных функцый, слыху, мовы, зроку. Тут многае паддаецца карэкцыі нашымі сродкамі.

Тое ж самае можна сказаць аб праблеме алкагалізму, курэння. Значна цяжэй з наркаманіяй.

Цікавыя задачы паставілі перад намі касмічныя медыкабіёлагі. У прыватнасці, яны занепакоены праблемай знікнення кальцыю з касцей: пры працяглым знаходжанні ў бязважкасці косці робяцца крохкімі. Мы можам змадэліраваць праграму, пры якой кальцый у касцях будзе заставацца ў норме. Дарэчы, гэта і важная ўзроставая праблема: тая ж сітуацыя ў старых.

І нарэшце, маё вялікае жаданне — стварыць сыроватку, якая павышае ўстойлівасць чалавека да радыяцыі. На жаль, на гэта няма грошай. Я звяртаўся ў Камісію Вярхоўнага Савета (яшчэ СССР) па чарнобыльскай аварыі, але безвынікова.

— І ўсё ж даволі дзіўна, што ні Міністэрства абароны, ні былы КДБ не прыбралі ваш цэнтр да рук. І грошы тут жа знайшліся б...

— Спробы былі. Але я адмовіўся. Не хачу працаваць «пад каўпаком». Сыты быў гэтым па горла яшчэ ў сістэме Дзяржкамспорту. Сакрэтнасць заўсёды звязвае даследчыка па руках і нагах: нельга публікаваць артыкулы, выступаць на сімпозіумах, а гэта ўжо не навука. Да таго ж вы самі закранулі тэму магчымага прымянення нашых распрацовак у якасці зброі і ў антыгуманных мэтах. Ясна ж, што ўсё залежыць ад таго, у чые рукі гэта трапіць. Я нават прапанаваў віцэ-прэзідэнтам нашай Акадэміі навук стварыць спецыяльную камісію па сачэнню за вынікамі даследаванняў пептыдаў у свеце. Тут ёсць рэальная небяспека стварэння сродкаў кіравання псіхічнай дзейнасцю чалавека. І прычым у масавым маштабе. Больш таго, такое ўздзеянне практычна немагчыма выявіць (у адрозненне ад псіхатропных або іншых сродкаў) — яно можа прыйсці з пітной вадой, з удыхаемым паветрам і не пакінуць ніякіх слядоў, апрача, скажам, узарванай псіхікі.

— Камісія створана?

— Не.

— Значыць, верагоднасць таго, што нехта можа скарыстаць і вашы распрацоўкі, каб кіраваць нашай свядомасцю, усё ж застаецца?

— На гэта можна адказаць, правёўшы аналогію з ядзернай бомбай. Калі б бомбы не існавала, надзейнасць была б абсалютнай. Але калі яна ёсць, зніжаецца і ступень надзейнасці.

— Хто-небудзь, апрача вас, ведае састаў вашых «кодаў»?

— Канешне. Але суадносіны і канцэнтрацыі вядомыя толькі мне.

— У вас ёсць якая-небудзь звышзадача?

— Іх дзве. Першая — біяхімічная расшыфроўка актыўнага пачатку матывацыйнай сыраваткі. Мы ведаем, што і ў якіх суадносінах працуе, можам даволі дакладна прагназіраваць вынік, але нам незразумелы сам біяхімічны механізм яе дзеяння. Што ў структуры гэтага комплексу з'яўляецца актыўным ядром? Як толькі мы знойдзем адказ на гэтае пытанне, мы зможам штучна сінтэзаваць патрэбныя нам «коды». Сёння «прадукцыйнасць» адной станцыі пераліванія крыві, якая пастаўляе нам сыроватку, — 7.000 ампул у год. І калі, напрыклад, кошт 1 ампулы секс-актыўнай сыраваткі 2.000 рублёў, а поўны курс па кішэні толькі вельмі багатым людзям, то сінтэтычны прэпарат з тымі ж уласцівасцямі будзе даступны ўсім.

Другая звышзадача — стварыць інстытут сацыялогіі. Нельга ж бясконца раздзяляць чалавека напалам. І мова, і культура, і любая інфармацыя ўваходзяць у нас праз тыя ж біялагічныя каналы, ствараючы праграмы паводзін на малекулярным узроўні. Іншымі словамі, сацыяльныя матывацыі маюць такі ж матэрыяльны субстрат, як і біялагічныя. Даследаванні тут надзвычай важныя. Не толькі для медыцыны, але і для творчасці, рэлігіі, біяпалітыкі...

— Ёсць і такая?

— А міжнацыянальныя канфлікты? Армяна-азербайджанская варожасць, напрыклад... Агрэсіўнасць, якая імгненна ўзнікае нават пры гуках мовы. Што гэта, як не тыя ж сацыяльныя матывацыі, праграмы, якія перайшлі на малекулярны ўзровень? Значыць, у прынцыпе магчыма і карэкцыя. Пытанне — як?

(«Мегаполіс-экспрэс»).

ТЭЛЕБАЧАННЕ

19 мая

Беларускае тэлебачанне

9.30. «Брыльянтавая рука». Мастацкі фільм.
16.30. Навіны.
16.35. Беларуская літаратура. 9 клас. Максім Багдановіч і яго паэзія.
17.05. Для дзяцей «Дзівосныя авантуры паноў Кубліцкага ды Заблоцкага». Тэлеспектакль.
17.45. «Добрая казка». Мультфільм.
18.00. Дак. фільм «Сялянскі статус».
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Наш каментарый. «Суседскія грошы».
19.15. Эканамічная хваля. Колькі каштуе вяселле? Прамая лінія.
20.15. Рэклама.
20.20. Чарнобыль: праблемы і вырашэнні. Ці ўсе дзеці перасяленцаў сёлета пойдуць у школу.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Брыльянтавая рука». Маст. фільм.
23.25. НІКа.

І канал. Астанкіна

10.05. «ПАР: нялёгкі шлях да перамогі і супрацоўніцтва». Цыкл «Вехі гісторыі».
10.30. Футбольны агляд.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. Народныя казкі і прытчы розных краін. «Як на Дамініцы пачаліся разводы» (Дамініка).
11.35. Рытмічная гімнастыка.
12.05. Фермата.
12.35. Відавочнае — неверагоднае.
13.15. «Айцец Сергій». Тэлеспектакль.
13.45. «Прага», «Дождж і сонца». Цыкл «Гарады і людзі».
14.00. Навіны.
14.20. Сёння і тады.
14.45. «Напярэдадні». Маст. фільм. 1-я серыя «Алена».
16.00. Мультфільм «Сонны камень». 1-я і 2-я серыі (Англія).
17.00. Навіны.
17.25. Народныя мелодыі.
17.35. Маст. фільм «Лэдзі Гамільтан» (Англія).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Тэма.
21.20. Фермата.
21.50. «Харэаграфічныя кампазіцыі». Балетмайстар К. Галяйзоўскі.
23.00. Навіны.
23.25. Лімпапо.
23.55. Гукавая дарожка.
0.25. «Напярэдадні». Маст. фільм. 1-я серыя «Алена».

Канал «Расія»

9.35. Наш сад.
10.05. Азы кар'еры.
10.20. Залатая шпора.
10.50. Майстры. «Хто ты, Аляксей Рыбнікаў?»
11.50. «Санта-Барбара». 45-я серыя.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Прастора плюс.
15.45. Студыя «Рост».
16.15. Дзелавая жанчына.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Уфа-ТБ».
17.30. Мульці-пульці. «Кот у каўпаку».
17.45. Крымінальныя весткі.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. «Толькі раз ў жыцці бывае стрэча». Канцэрт Нані Брэгвадзе.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара». 46-я серыя.
20.20. Тэатральны раз'езд. Алена Юнгер.
21.00. Без рэтушы.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Вечар у Вялікай зале кансерваторыі, прысвечаны аднаўленню дыпламатычных адносін Расіі з Ізраілем.

20 мая

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Фарбы Ала-Тоа». Кінанарыс.
9.00. Беларуская літаратура. 9 клас. Максім Багдановіч і яго паэзія.
9.30. Студыя «Мэта». «Майстэрня».
16.30. Навіны.
16.35. Мультфільмы. «Асляня-агароднік», «Дзівосная бочка».
17.00. Дак. фільмы «Залаты плёс», «Ніць Арыядны».
18.00. Дабрачынны канцэрт культурна-асветніцкага цэнтра беларускай суполкі інвалідаў па зроку. 1-е аддзяленне.
18.50. «Чыгунка». Кінанарыс.
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Наш каментарый. «Трэцяя Югаславія».
19.15. Якія мы гаспадары? Святло і цяпло нашых кватэр.
19.35. «Ну, колькі можна пра каханне?..» Канцэрт-спектакль.
20.10. «Вынаходка», «Тут могуць вадзіцца тыгры», «Куфэрак». Мультфільмы для дарослых.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Я крочу па Маскве». Маст. фільм.
22.45. НІКа.

І канал. Астанкіна

5.00. Раніца.
7.35. «Усё кулём», «Крадзенае сонца», «Верашок». Мультфільмы.
8.20. Спектакль для дзяцей «Далоў Агурочнага караля».
9.40. «Іркуцкія эцюды». Цыкл «Гарады і людзі».
10.00. Канцэрт Алега Майзенберга (Аўстрыя).
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. У свеце матораў.
11.55. «Сон». Цыкл «У свеце мастацтва».
12.15. Пад знакам «Пі».
13.00. Як дабіцца поспеху.
13.15. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.20. Сёння і тады.
14.45. «Напярэдадні». Маст. фільм. 2-я серыя. «Інсараў».
16.00. Рок макс. «Небворт-90».
17.00. Навіны.
17.25. Мультфільм.
17.35. «Чорная скрыня».
18.15. Максіма.
18.45. Маст. фільм «Тры сляпыя мышаняці». (Англія). Серыя «Сарацын».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. Эстрадны спектакль «Дурні мы ўсе» з удзелам Я. Петрасяна.
22.30. Турнір па армрэстлінгу СНД на прыз памяці Г. К. Жукава.
23.00. Навіны.
23.25. Пяць плюс.
0.10. Міжнародны турнір па пляжнаму валейболу.
0.55. «Напярэдадні». Маст. фільм. 2-я серыя «Інсараў».

Канал «Расія».

7.00. Весткі.
7.20. «Дрэздэн. Тры старонкі». Тэлефільм.
7.30. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
8.00. Вольны час. «Птушкі побач з намі».
8.15. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
8.45. Студыя «Рост».
9.15. На рагу «Праўды» і Ямскога поля. «Руская культура — год за годам».
9.30. «К-2» прадстаўляе праграму «Наш год» і фільм-канцэрт А. Градскага «Антыперабудовачны блюз».
11.55. Белая варона.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. «Тэатральныя гульні».
16.15. Хрысціянская праграма. «Нагорная пропаведзь. Шчаслівыя ўбогія духам...»
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Далёкі Усход».
17.45. Версія.
18.00. «Школа: учора, сёння, ніколі?»
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Тварам да Расіі.
19.45. Памяці А. Д. Сахарава «Вялікая хартыя вольнасцей».
20.45. «Сышчык». Маст. фільм. 1-я серыя.
21.50. Весткі.
22.05. На сесіі ВС Расіі.
23.05. «Сышчык». Маст. фільм. 2-я серыя.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЭЖУРЫЛІ: член рэдакцыйнай калегіі Людміла Рыжанкова, першы намеснік адказнага сакратара Яўген Лаўш, старшы карэктар Ала Сабалеўская.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў адказваюць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Тыраж 81.098. Індэкс 63850. Зак. № 97. Выходзіць 250 разоў на год. Нумар падпісаны ў 21.00.